

מעצבים עתיד מכללת אלקאסמי

פרופסור אמיר ירון
נגיד בנק ישראל

פברואר 2026

עיקרי הדברים

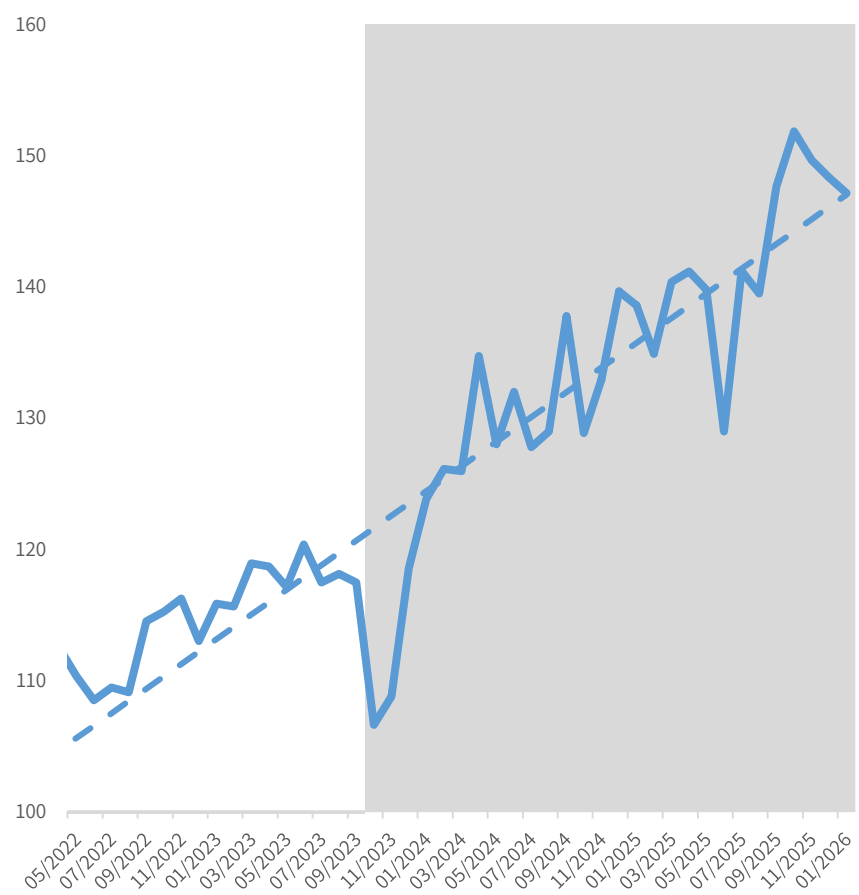
- מבט מאקרו כלכלי על המשק הישראלי
- החברה הערבית מנקודת מבט כלכלית:
  - דמוגרפיה
  - חינוך
  - שוק העבודה
  - פערים סוציו אקונומיים
  - אשראי ובנקאות
- צעדים לצמצום הפערים בהובלת בנק ישראל

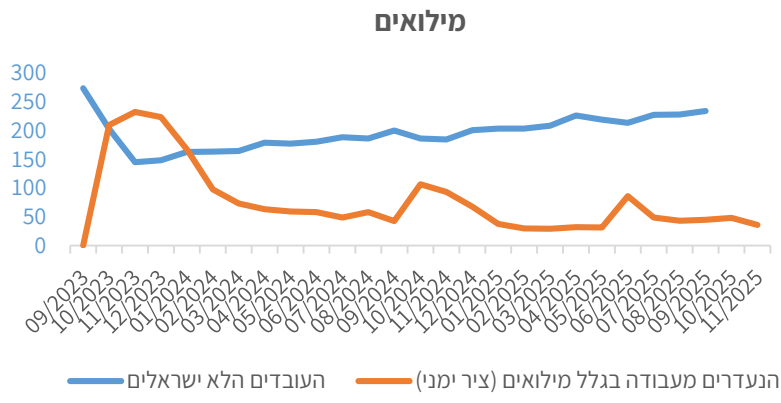
פער התוצר עומד על כ-3.5%; ההוצאות בכרטיסי אשראי נעות מעל קו המגמה

מדד סך ההוצאות בכרטיסי אשראי

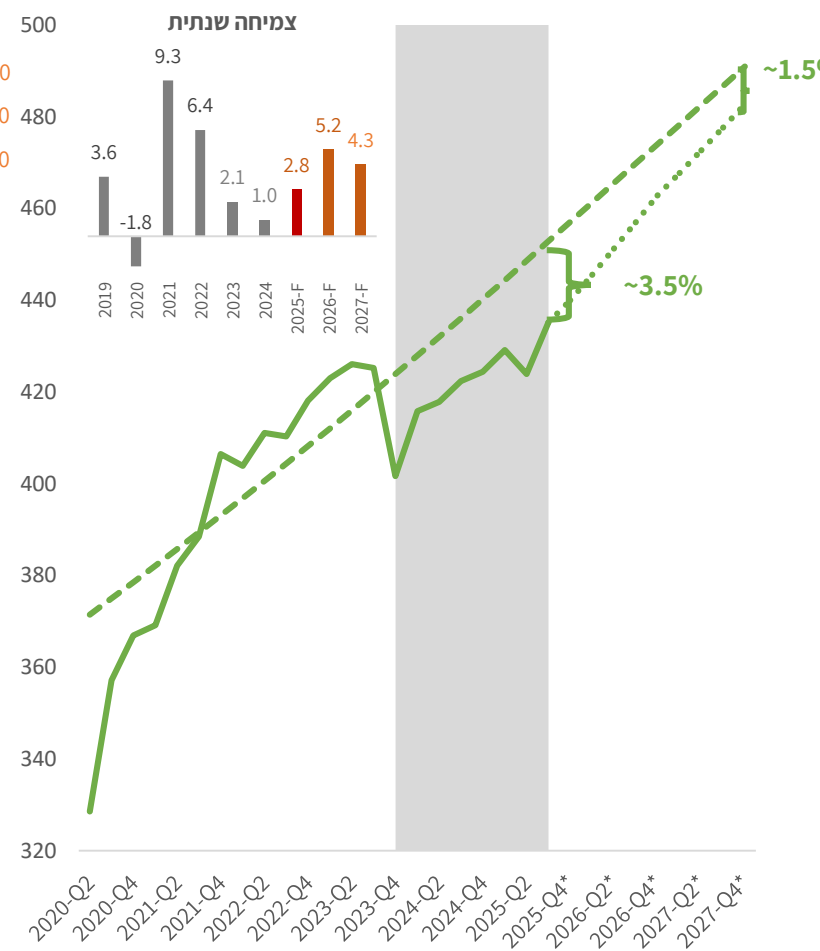
ממוצע חודשי, מנוכה עונתיות, מדד=100

מספר העובדים הלא ישראלים והנעדרים מעבודה בגלל מילואים

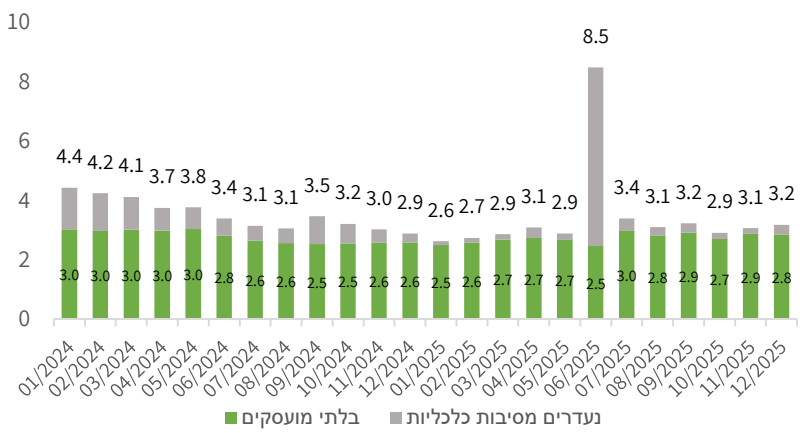

תוצר מקומי גולמי

האבטלה הרחבה

גילי 25-64

עובדי שטחים זרים, מנוכה עונתיות, לא כולל פלסטינים ללא היתר שמועסקים בישראל, באלפים. *נתון המילואים בספטמבר 2023 לא ניתן לפרסום, הנתון מתייחס לאוגוסט 2023

מקור: הלמ"ס, שב"א, ועיבודי בנק ישראל

*בנקו מקווקו – הצמיחה לפי תחזית חטיבת המחקר

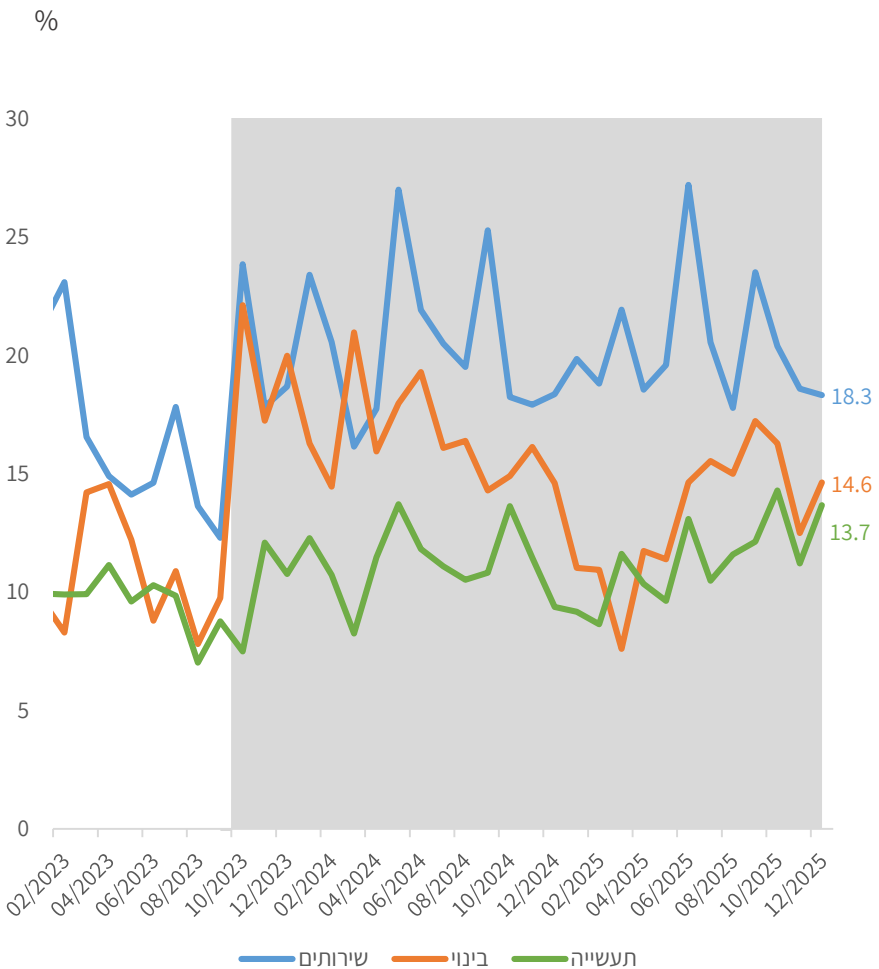

אינדיקטורים לפעילות המשק ומגבלות היצע

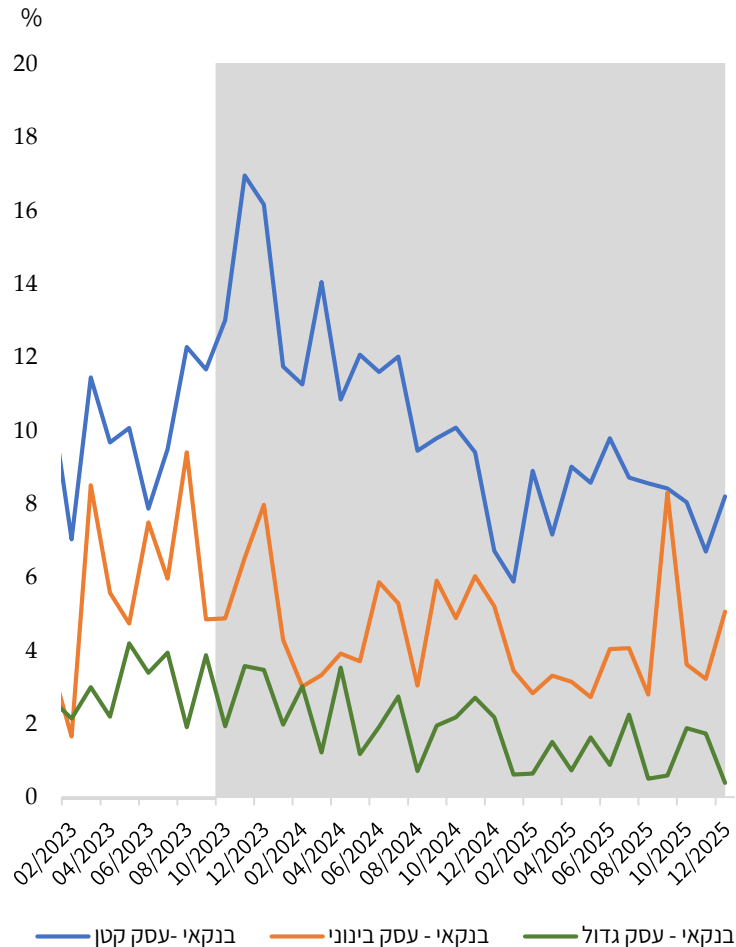
השכר הריאלי במגזר העסקי נע סביב קו המגמה, ואילו במגזר הציבורי מתחתיו

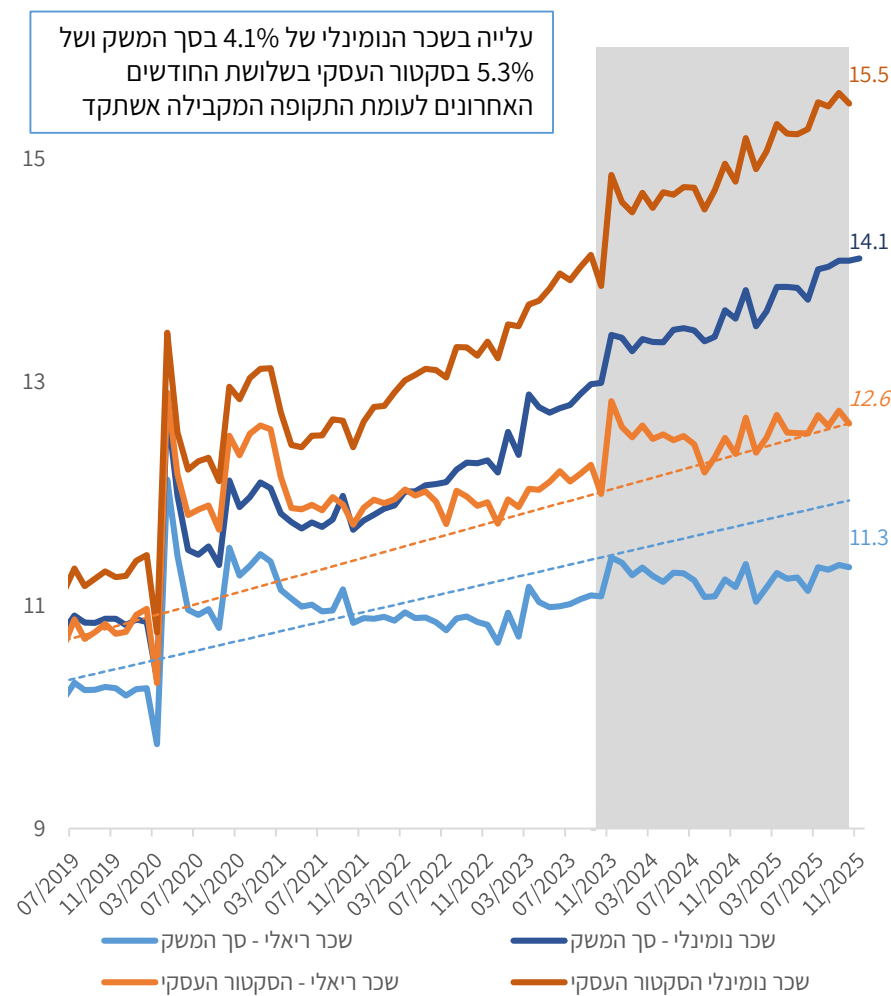
שיעור החברות שדיווחו בסקר המגמות על מגבלה מתונה או חמורה בציוד וחומרי גלם

שיעור העסקים המדווחים על מגבלת אשראי בנקאי לפי גודל עסק

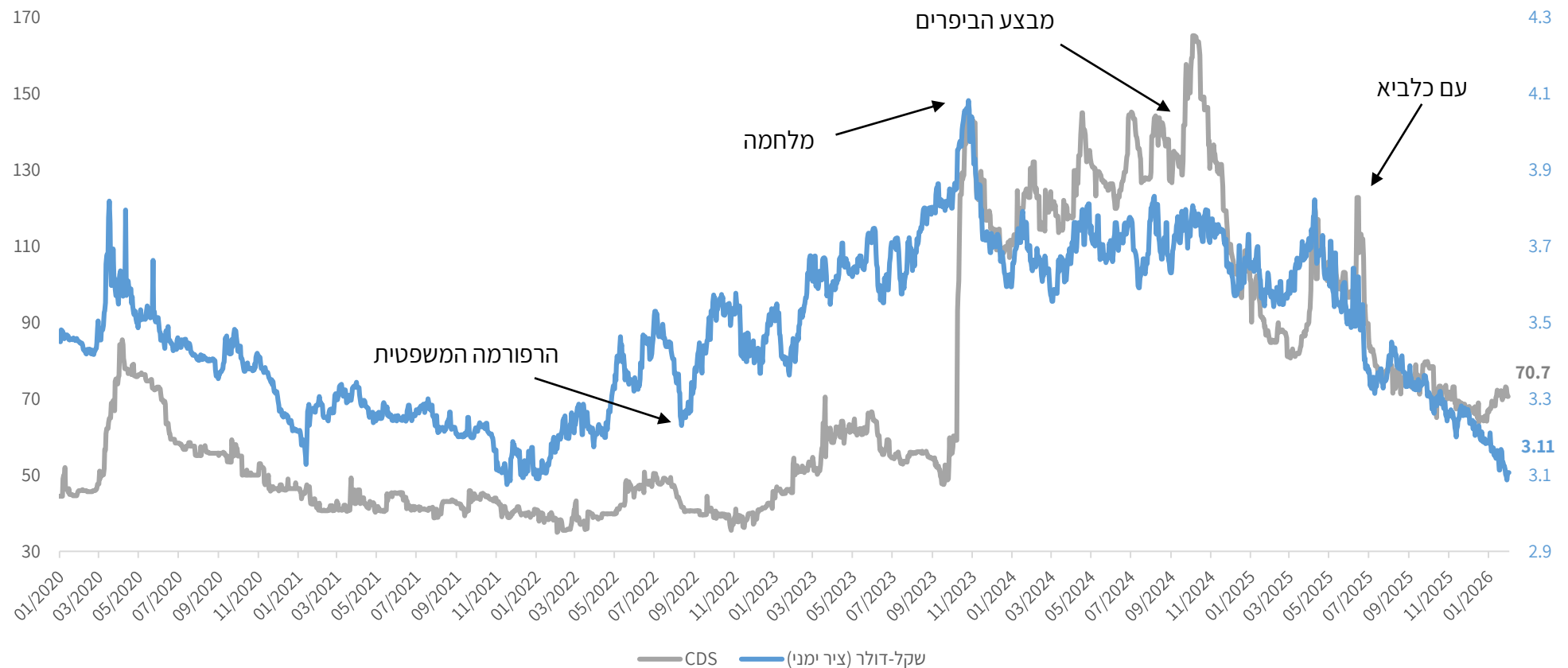

שכר ממוצע - בסך המשק ובסקטור העסקי
מנוכה עונתיות, באלפים, קו מקווקו - מגמת 2016-2019

החל מפרוץ המלחמה קיים מתאם גבוה בין שע"ח לבין פרמיית הסיכון של ישראל

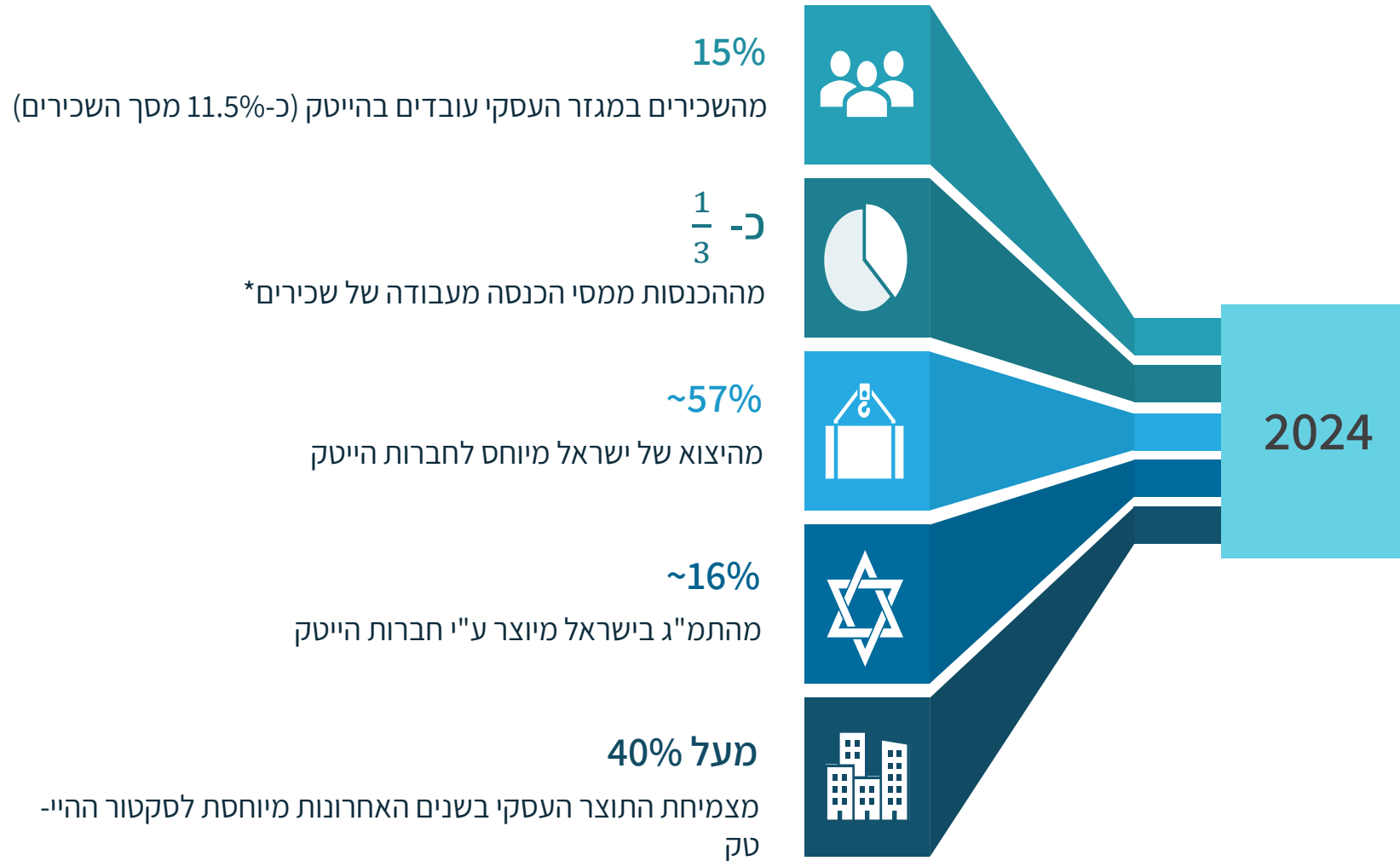
שער החליפין של השקל מול הדולר וה-CDS של ישראל
 CDS לחמש שנים

מגזר ההייטק

למגזר ההייטק תרומה נרחבת לכלכלה

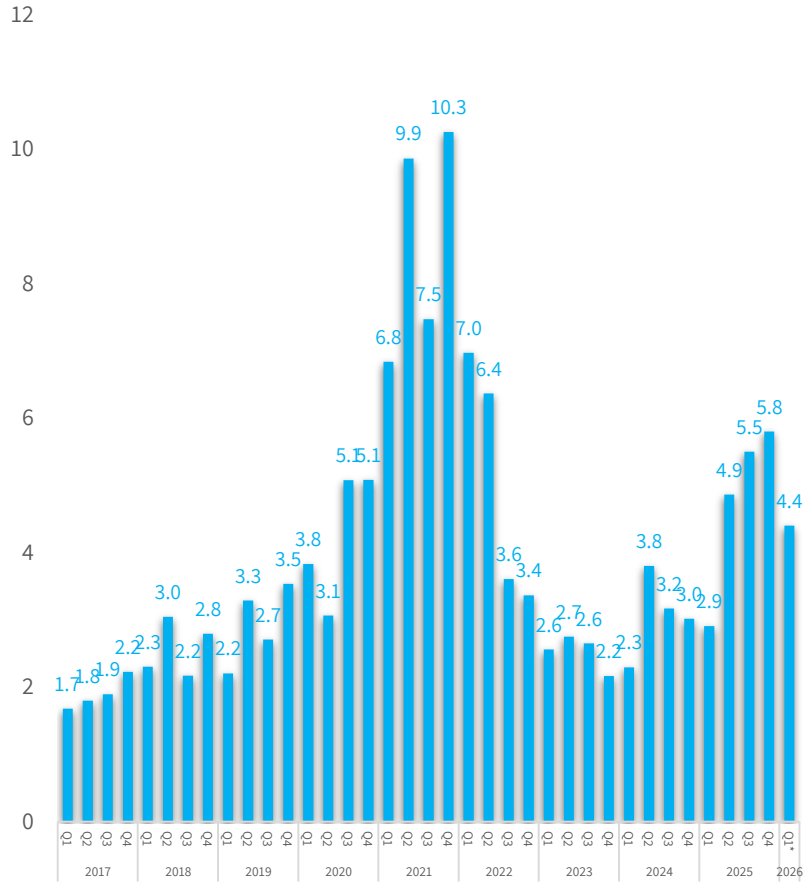

מגזר ההייטק מבוזר ובשלבי פעילות מתקדמים; קצב גיוסי ההון ברבעונים האחרונים

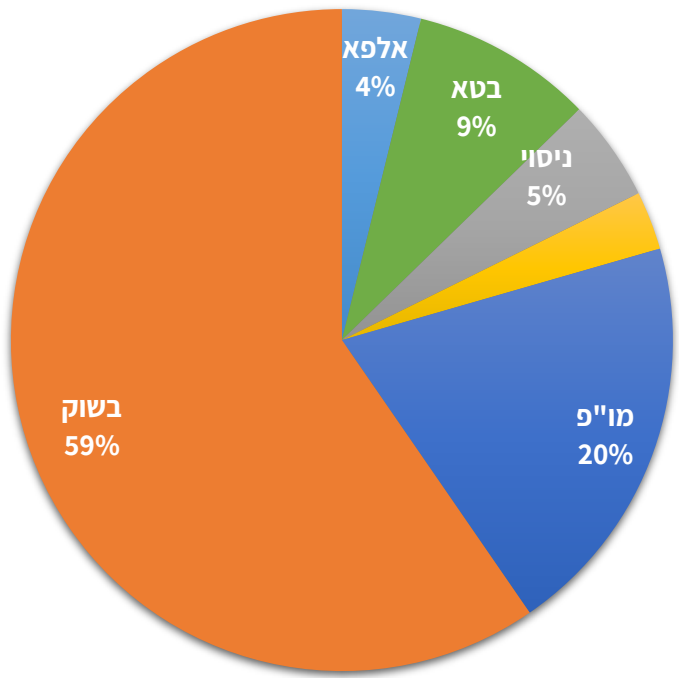

גיוסי הון של חברות הייטק ישראליות
מיליארדי דולרים, רבעוני

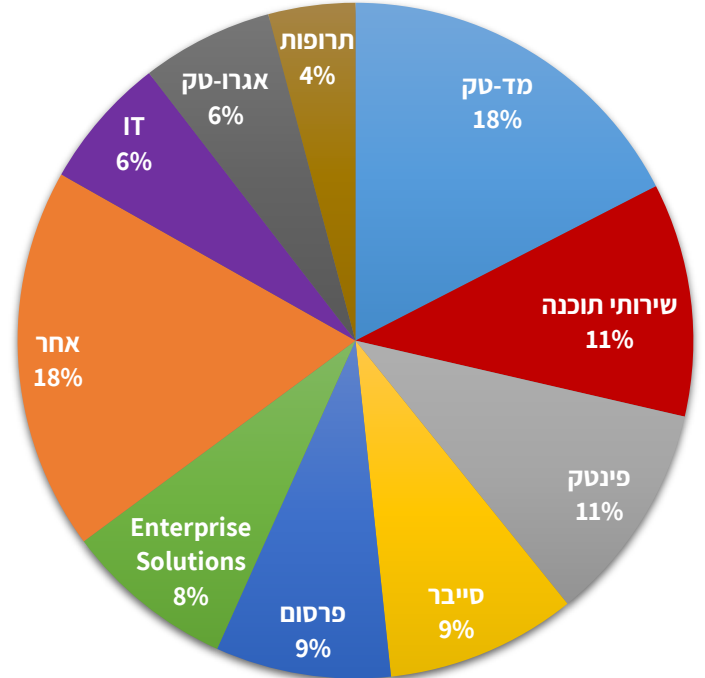

* נתוני הרבעון האחרון נופחו על בסיס הנתונים הקיימים עד היום

התפלגות החברות לפי שלב המוצר

התפלגות החברות לפי תת-סקטור

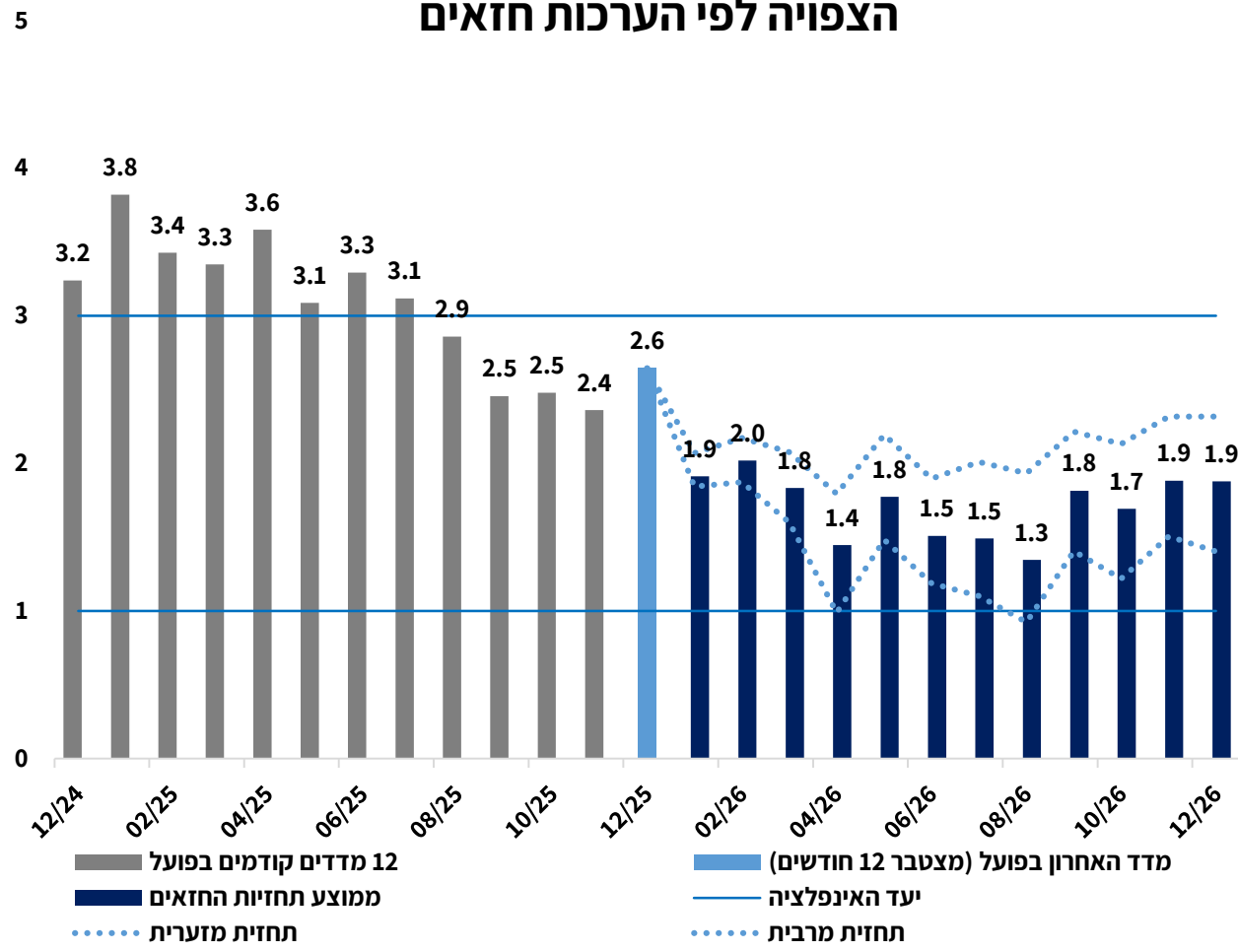
אינפלציה

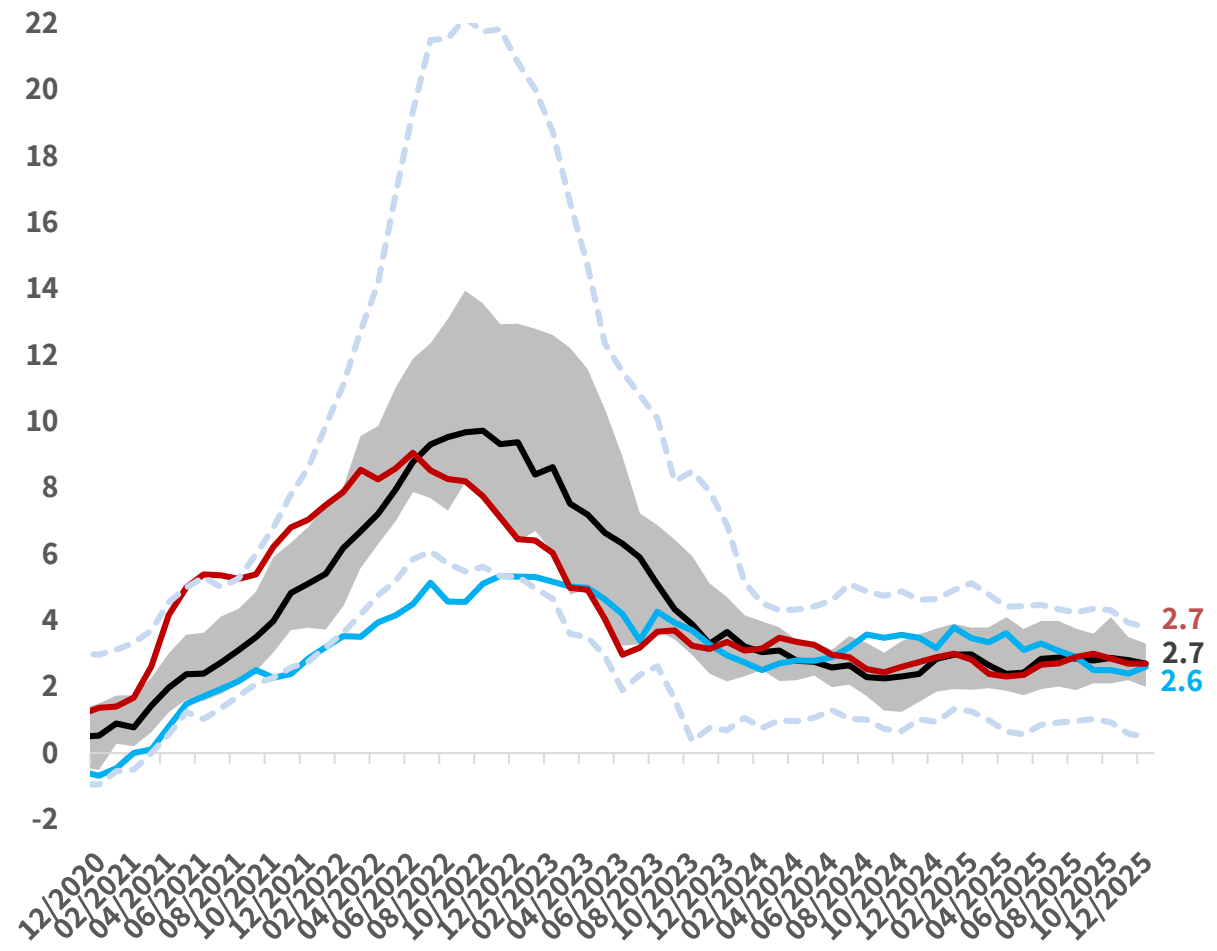

האינפלציה בישראל נמוכה מחציון ה-OECD; על פי החזאים, האינפלציה תנוע סביב מרכז היעד בחודשים הקרובים

האינפלציה ב-12 חודשים - מדדים בפועל והתפתחותה הצפויה לפי הערכות חזאים

שיעור האינפלציה בישראל ומדינות נבחרות

מקור: FRED, ECB, בנק ישראל

מדיניות פיסקלית

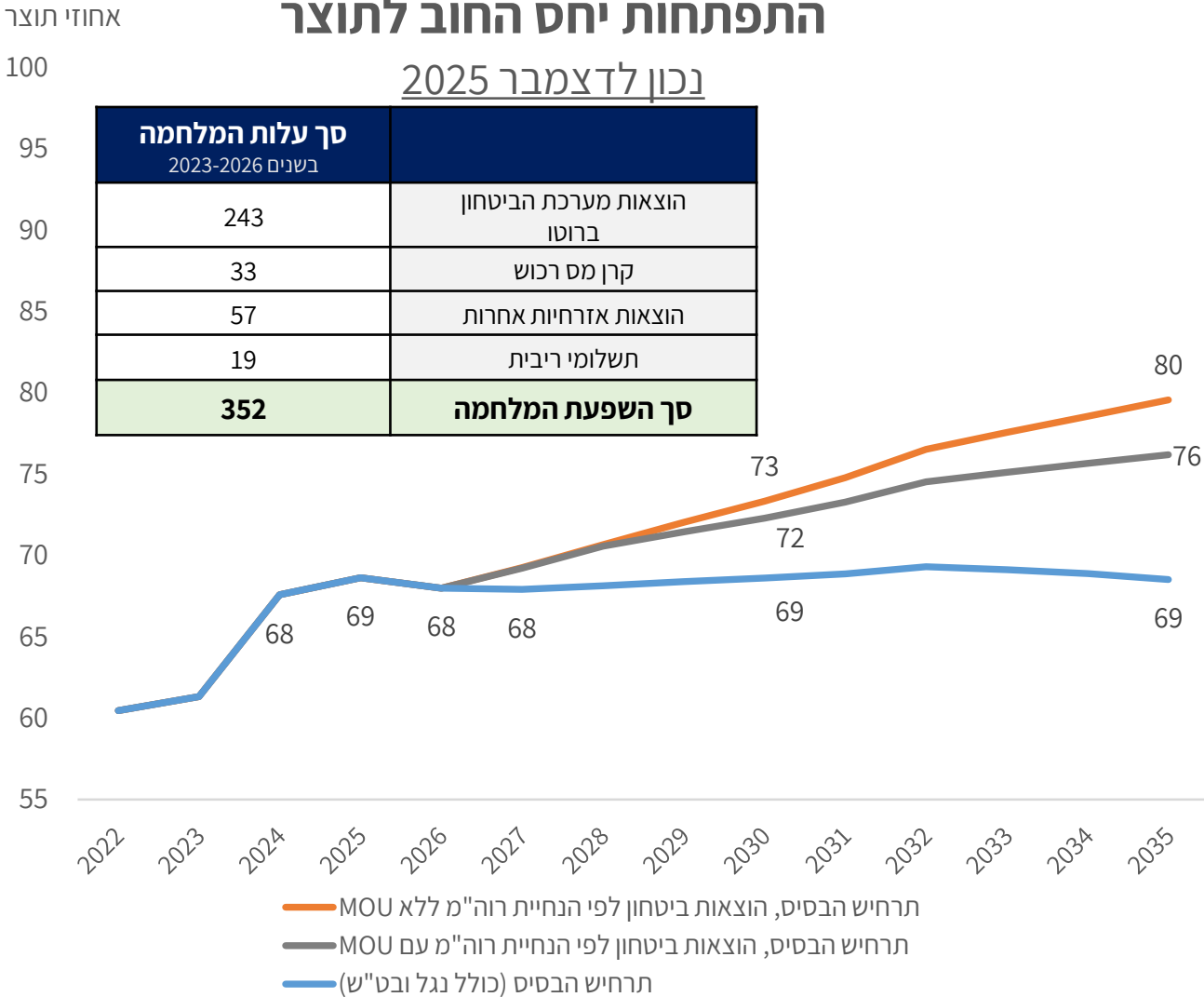

הטרילמה הפיסקלית: אחריות פיסקלית (תוואי חוב יורד), הוצאות ביטחון גבוהות, השקעות אזרחיות נמוכות

התפתחות יחס החוב לתוצר

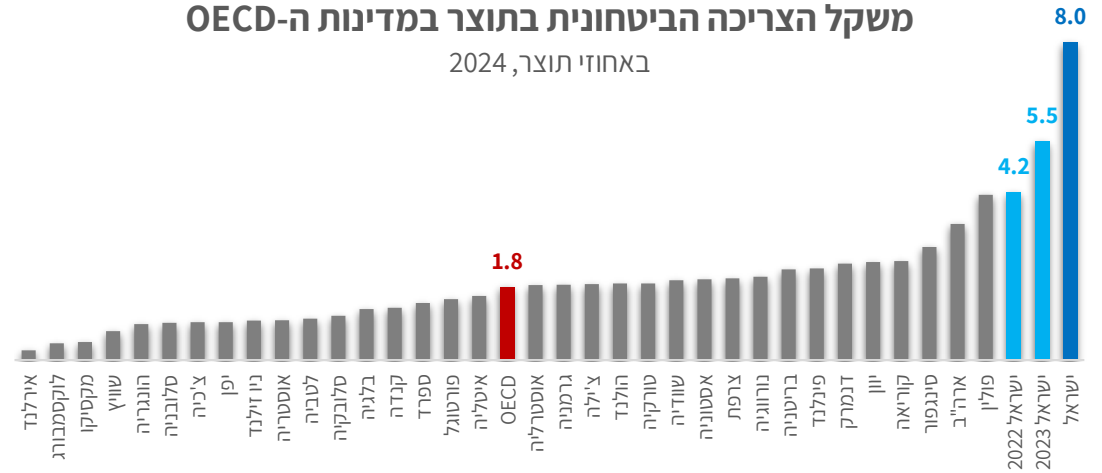
נכון לדצמבר 2025

סך עלות המלחמה בשנים 2023-2026	
243	הוצאות מערכת הביטחון ברוטו
33	קרן מס רכוש
57	הוצאות אזרחיות אחרות
19	תשלומי ריבית
352	סך השפעת המלחמה

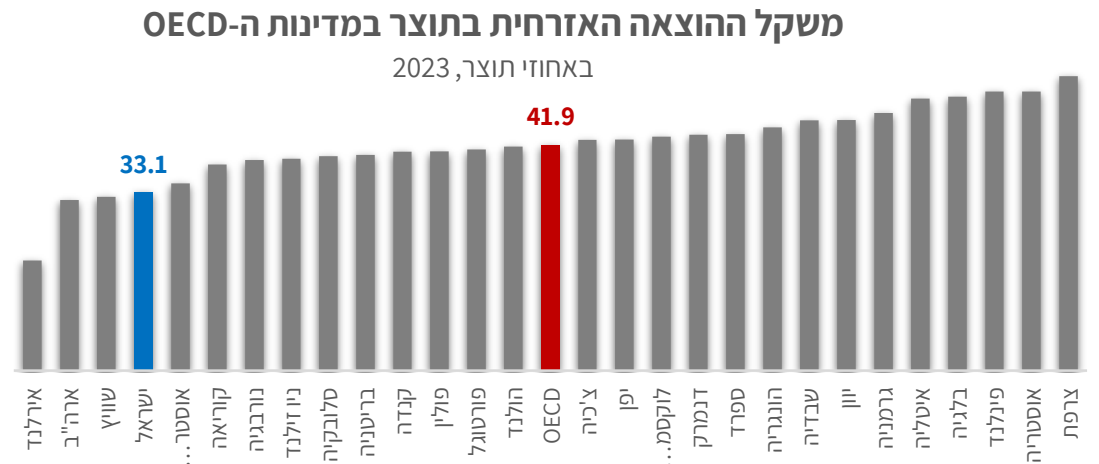
משקל הצריכה הביטחונית בתוצר במדינות ה-OECD

באחוזי תוצר, 2024

משקל ההוצאה האזרחית בתוצר במדינות ה-OECD

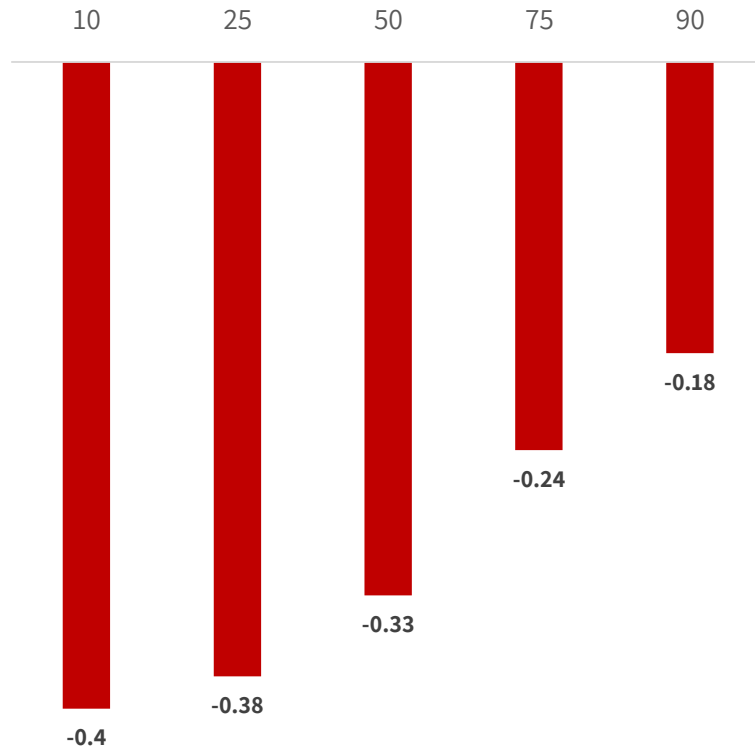
באחוזי תוצר, 2023

הישגים נמוכים בקרב תלמידים ← מיומנות עובדים נמוכות ← פרוין עבודה נמוך ← שיעור עוני גבוה

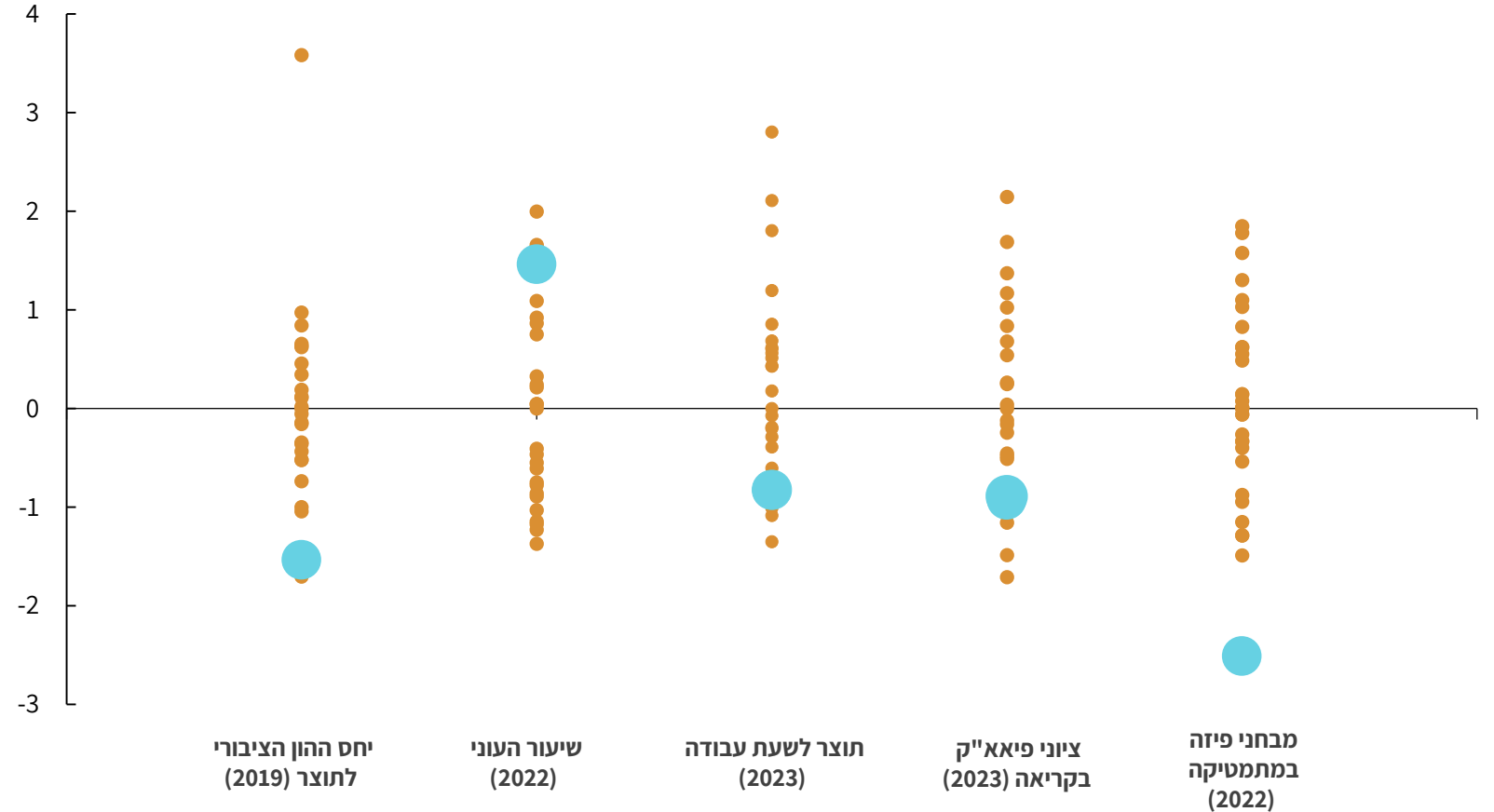
פער מיומנות העבודה בין ישראל למדינות OECD

לפי אחוזוני מיומנות, בסטיות תקן, PIAAC 2024

ישראל בהשוואה למדינות ה-OECD המתקדמות במדדים שונים

(ישראל בכחול, מדינות ה-OECD בכתום, במונחי סטיות תקן)

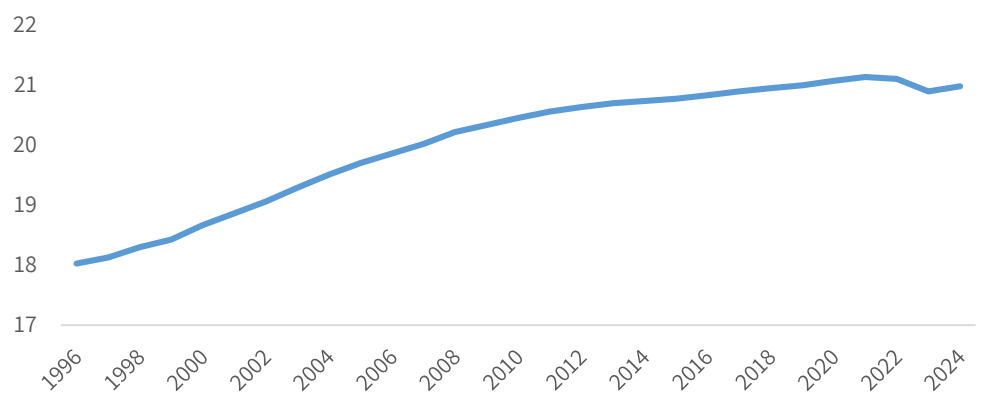
החברה הערבית בישראל

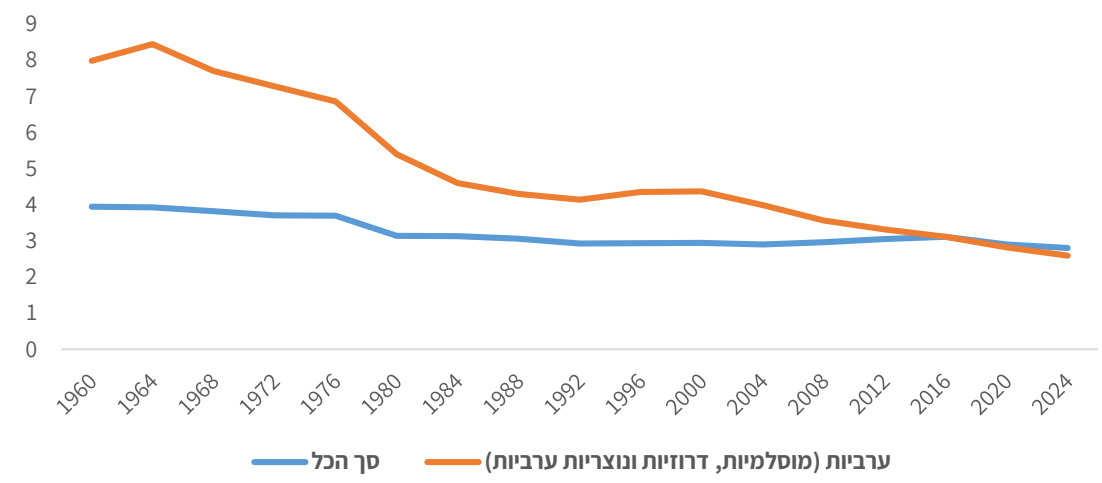
לאורך השנים חלה ירידה בשיעור פריון הילודה בחברה הערבית

שיעור הערבים בסך האוכלוסייה בישראל

באחוזים

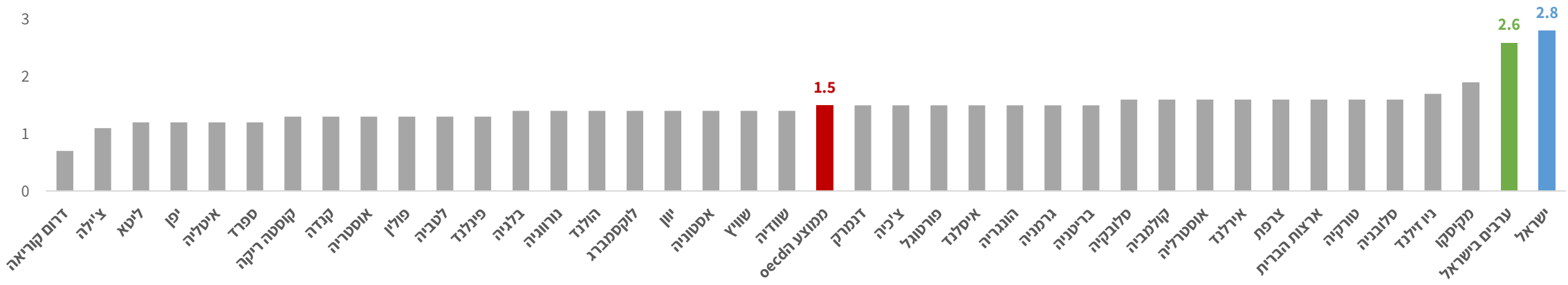

מספר ילדים לאישה

שיעור פריון הילודה במדינות ה-OECD

2024

מקור: OECD, הלמ"ס ועיבודי בנק ישראל.

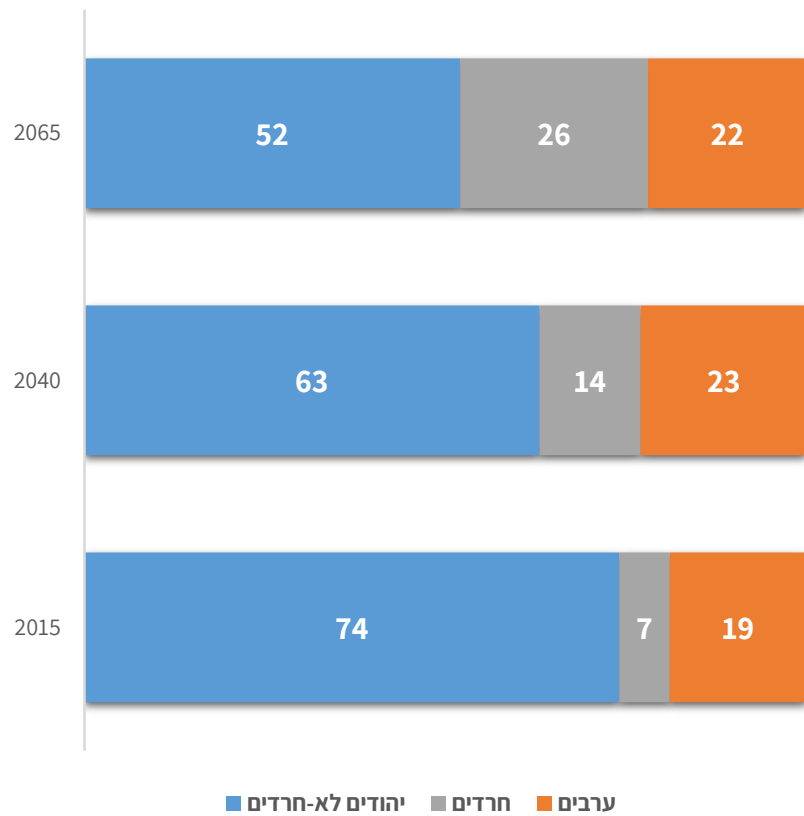

שיעורי התעסוקה של נשים ערביות וגברים חרדים נמוכים. מבין העובדים, ישנם פערי שכר משמעותיים

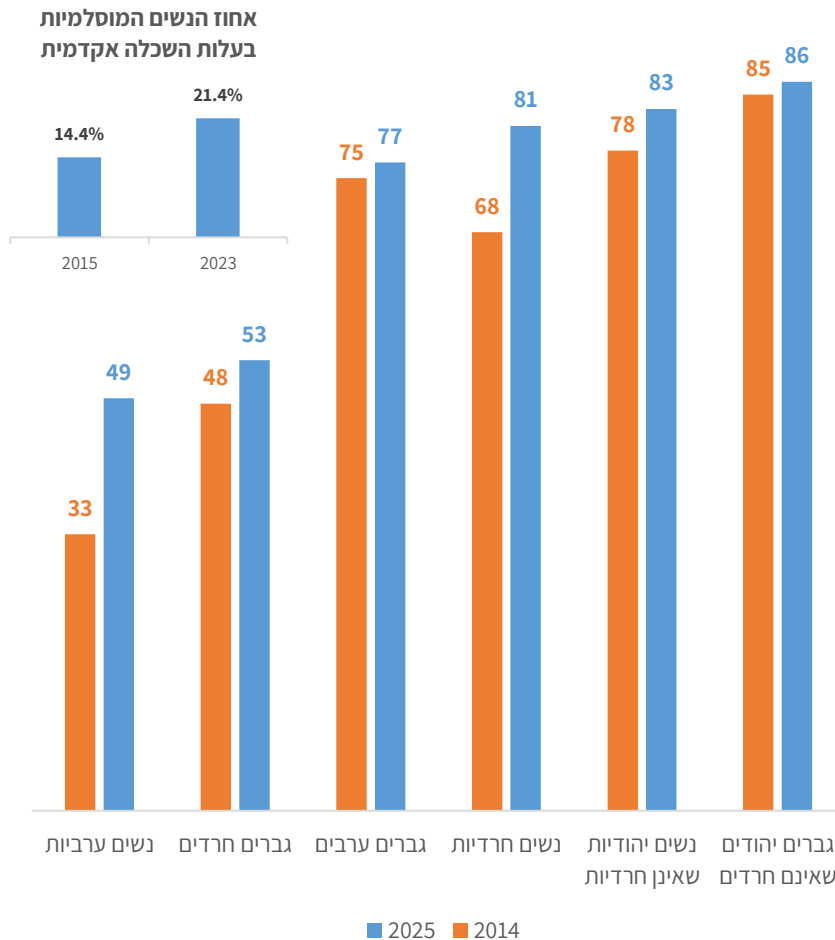
משקל המגזרים השונים בגילי העבודה העיקריים

נתונים ל-2015 ותחזית ל-2040 ו-2065

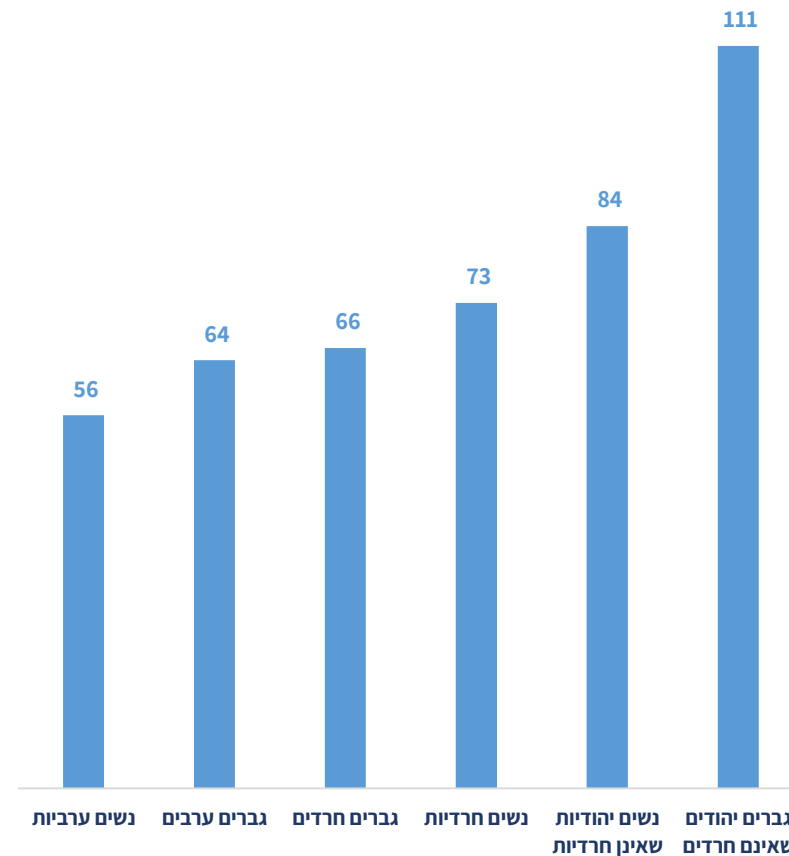
שיעורי התעסוקה

באחוזים

שכר שעות ממוצע

ש, 2024

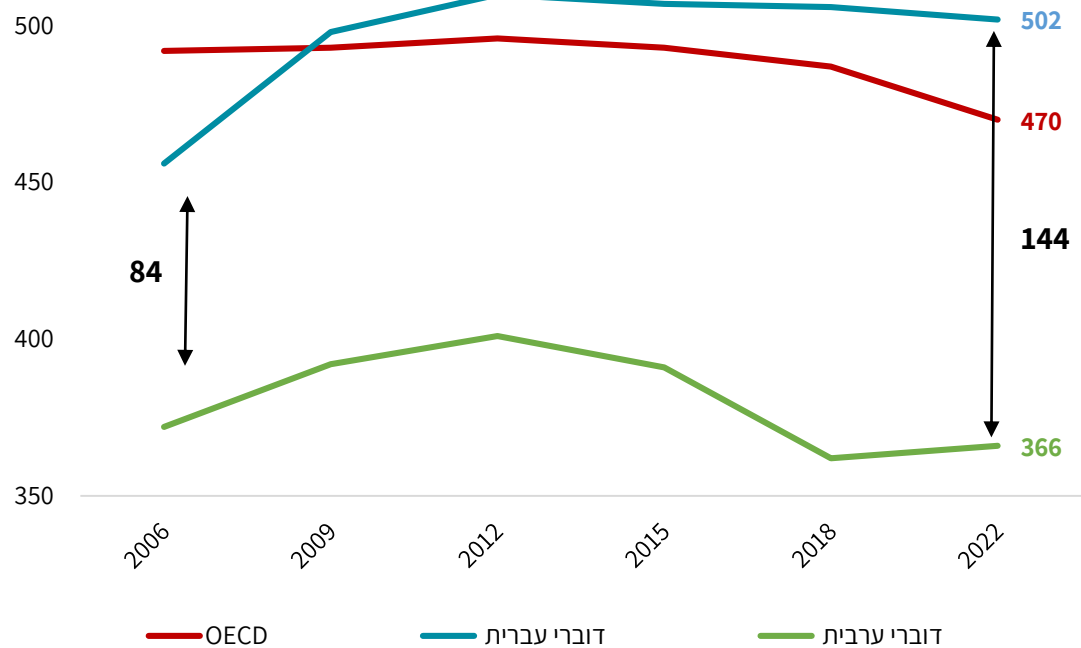

חינוך

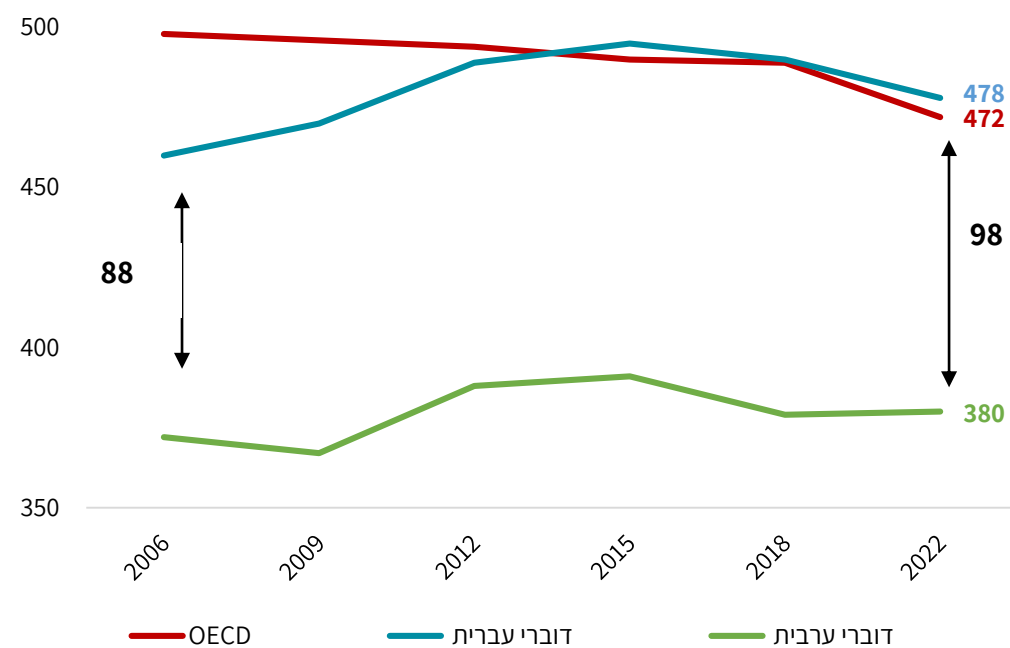

הישגי תלמידים בני 15 במבחני PISA בבתי ספר דוברי עברית וערבית וממוצע ה-OECD

אוריינות קריאה

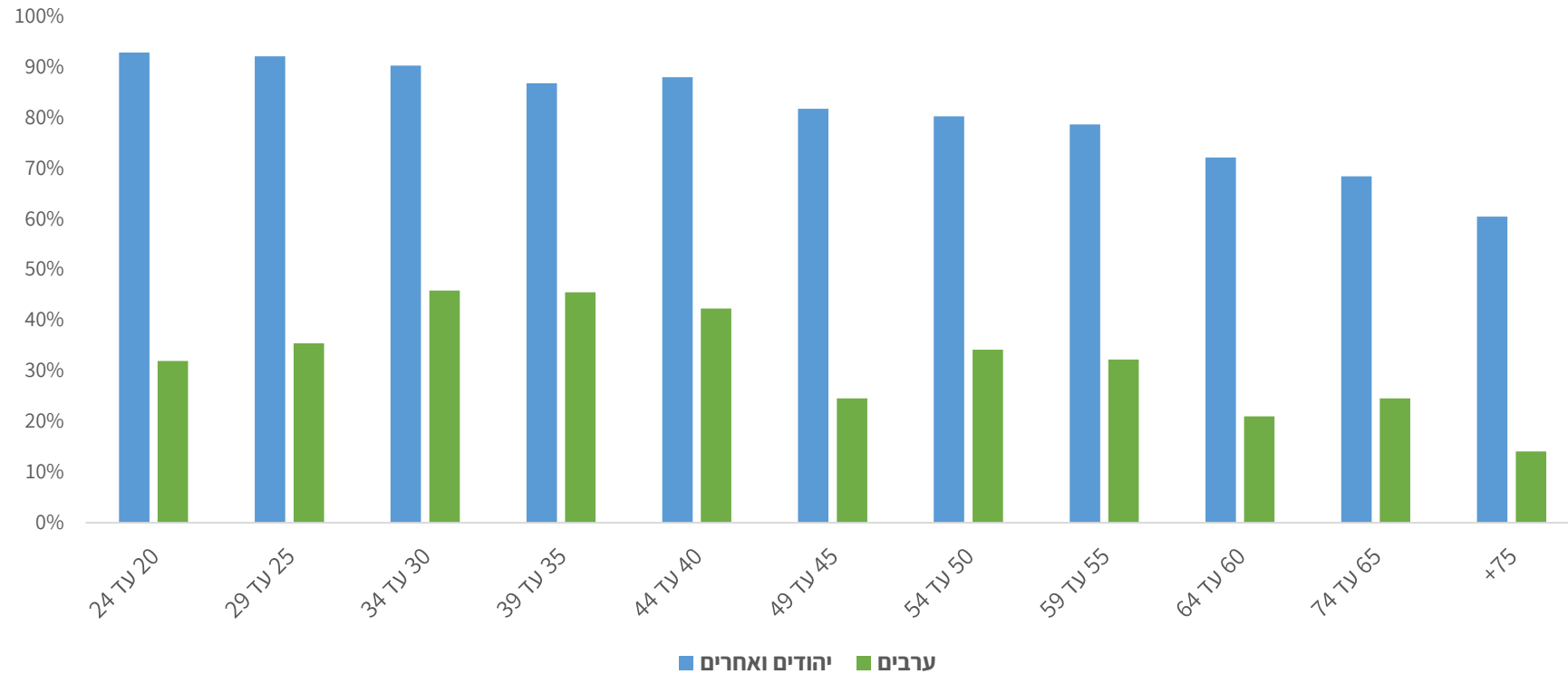
אוריינות מתמטית

רמת השליטה בשפה העברית מהווה חסם בשוק העבודה

שיעור המדווחים על רמת קריאה בעברית טובה מאוד, לפי קבוצת גיל ואוכלוסייה

2024

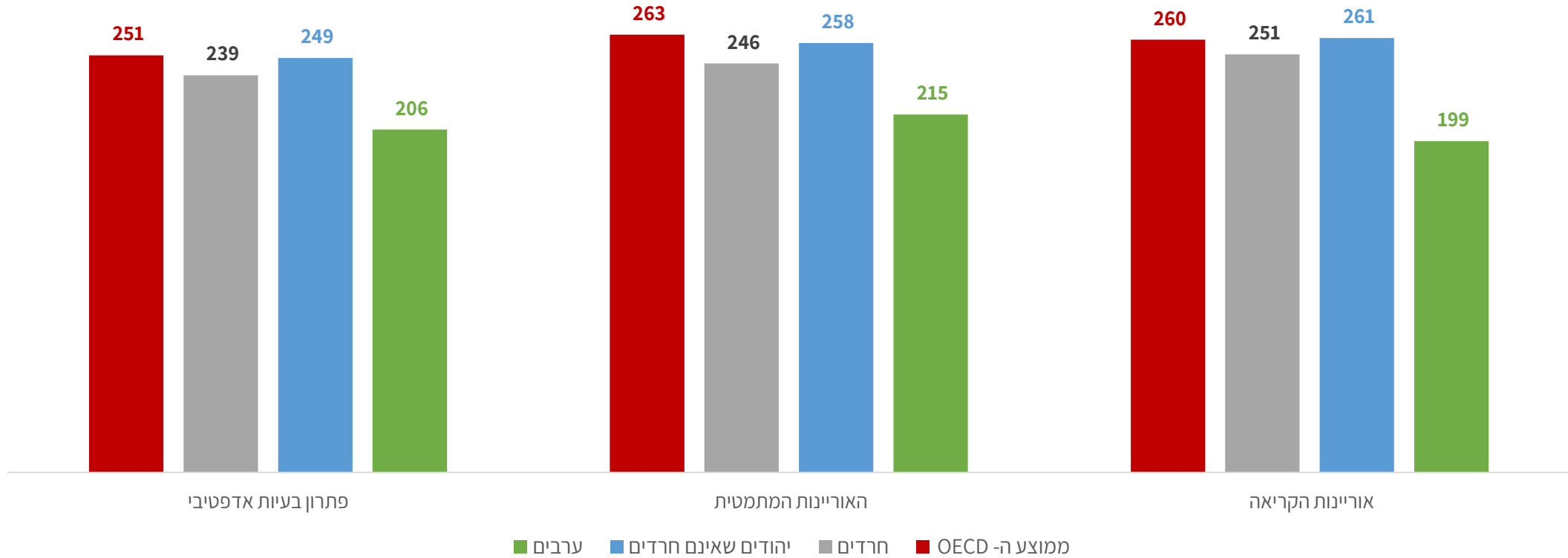

שוק העבודה

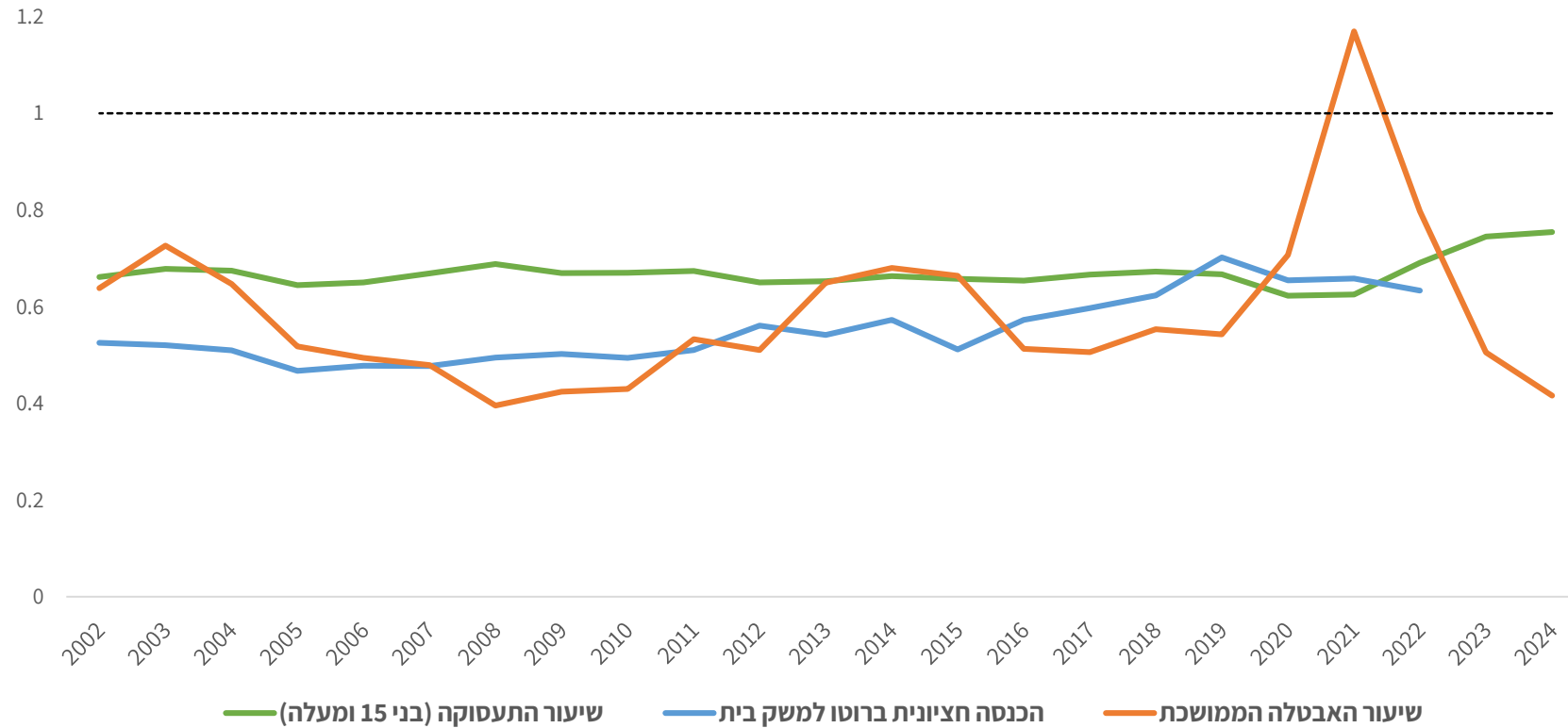
ציוני מבחן PIAAC לפי מגזר

2024

פערי המיומנות מובילים לפערים בשוק העבודה אשר אינם משתפרים לאורך זמן

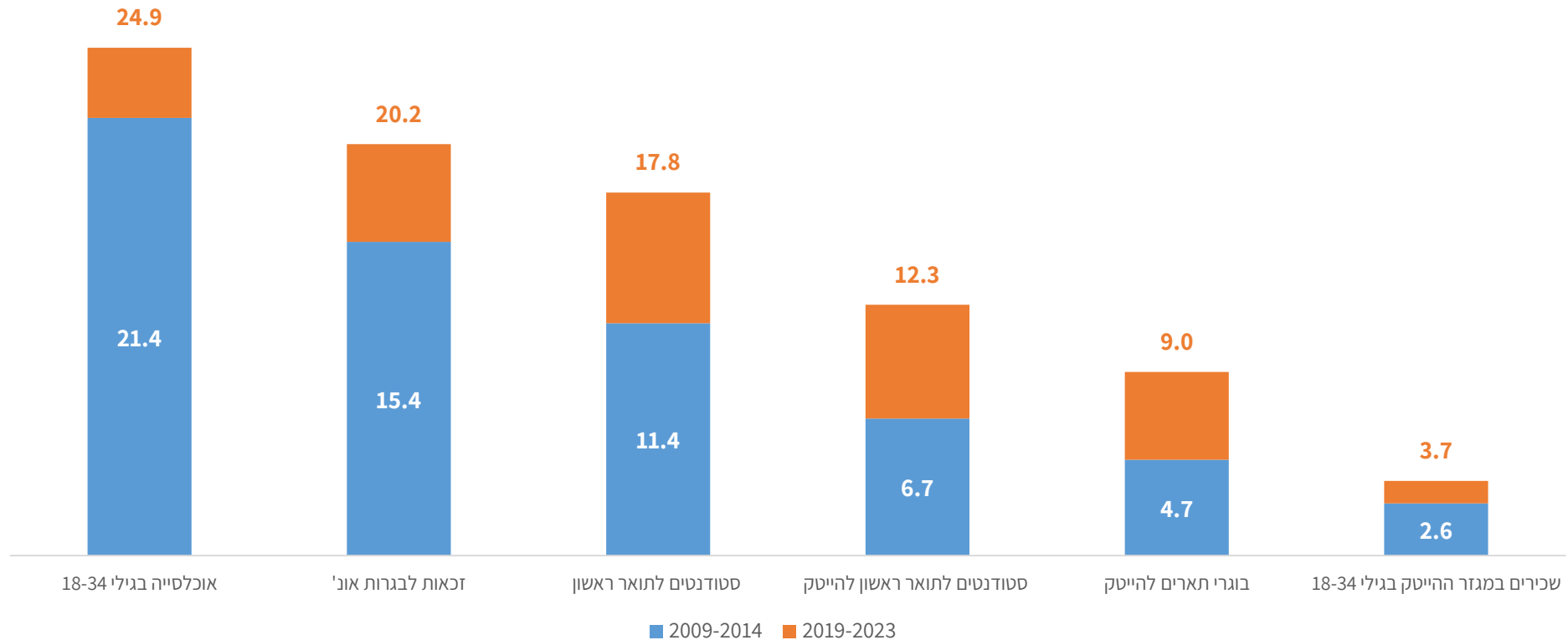
היחס בין יהודים לערבים בתחום איכות התעסוקה

יחס נמוך מ-1 מעיד על יתרון לטובת האוכלוסייה היהודית
 יחס גבוה מ-1 מעיד על יתרון לטובת האוכלוסייה הערבית

למרות שיפור מסוים, פערים לאורך השנים במערכת החינוך מובילים להשתלבות נמוכה במגזר ההייטק

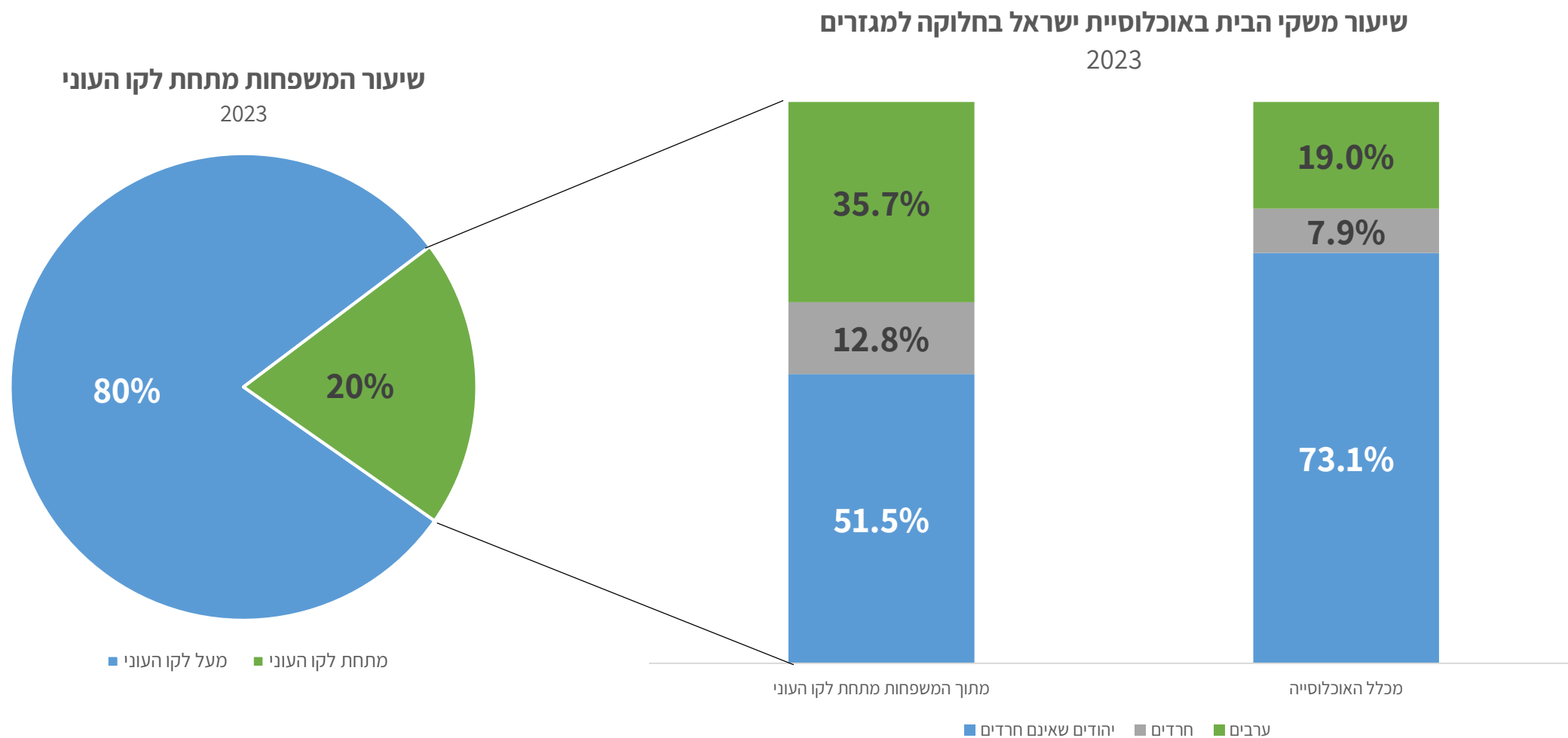
ייצוג האוכלוסייה הערבית בשלבי הכניסה להייטק לאורך זמן, מקרב כלל האוכלוסייה הרלוונטית באחוזים

איכות החיים

שיעור העוני בחברה הערבית גבוה מחלקם היחסי בחברה

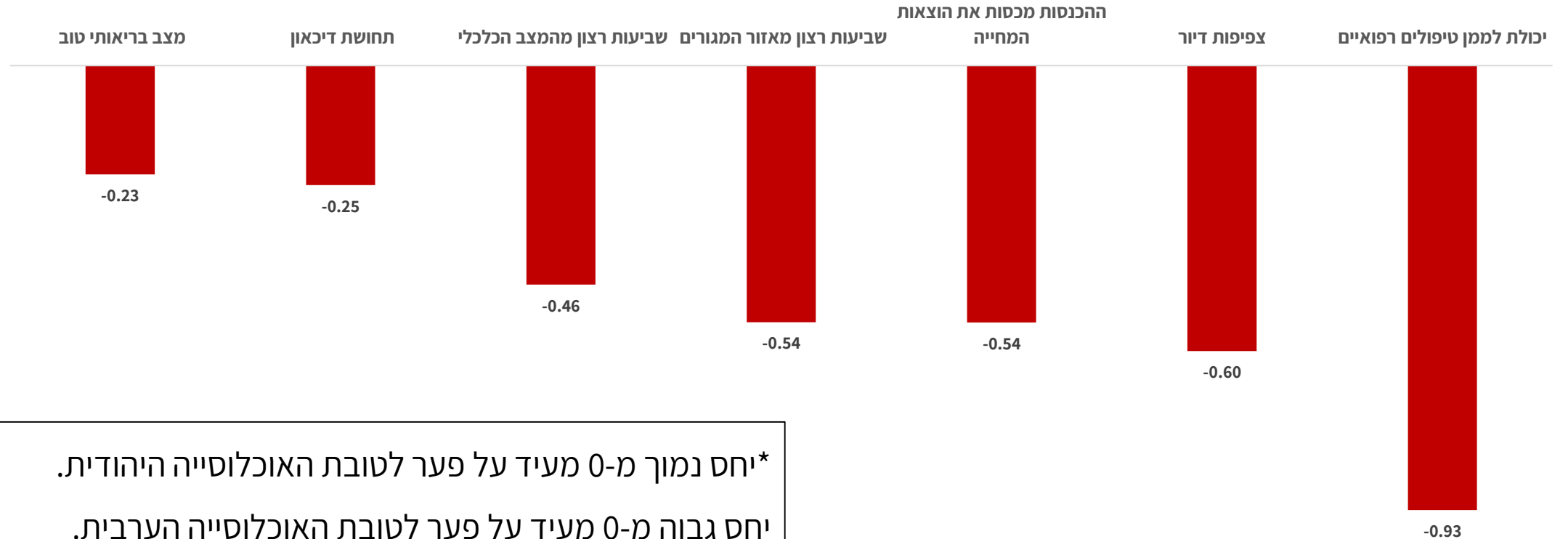

*הנתונים מתייחסים להכנסות המשפחה לאחר תשלומי העברה ומיסים

מקור: ביטוח לאומי

הפערים הכלכליים מובילים לפערים במגוון מדדים של איכות חיים

יחס בין האוכלוסייה היהודית לזו הערבית במדדי איכות החיים

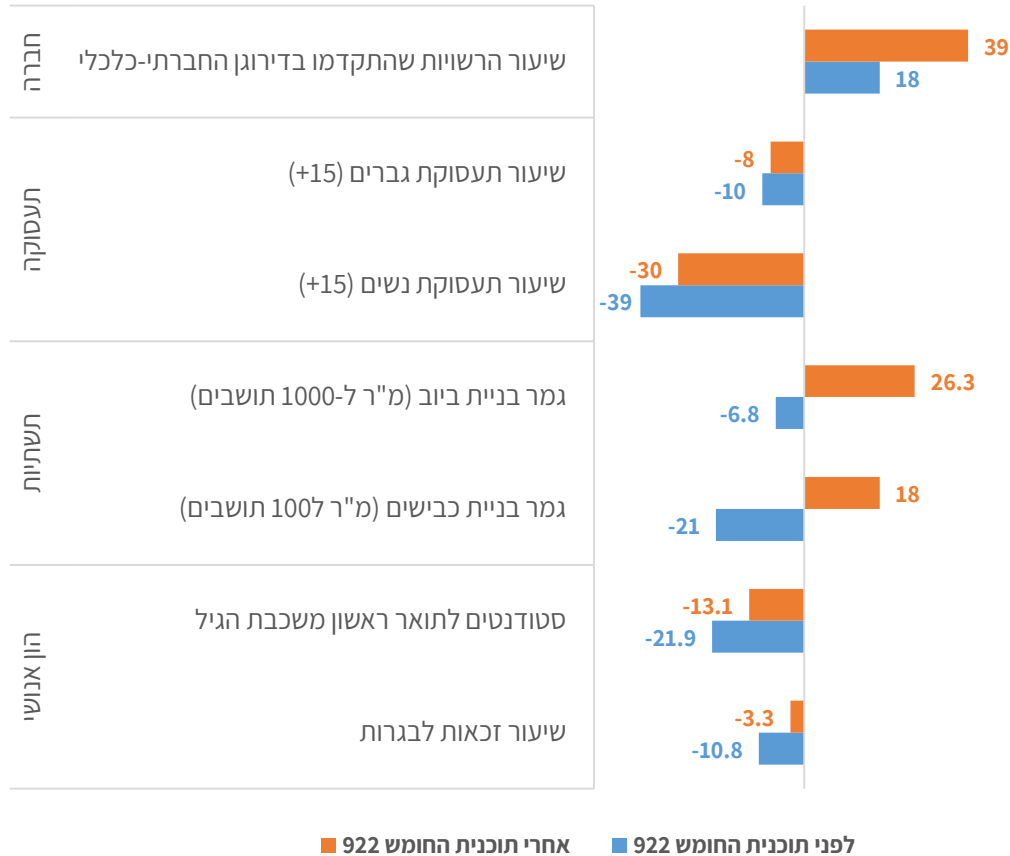

*יחס נמוך מ-0 מעיד על פער לטובת האוכלוסייה היהודית.

יחס גבוה מ-0 מעיד על פער לטובת האוכלוסייה הערבית.

תכניות החומש לחברה הערבית 922 ו-550 מהוות כלי מרכזי לצמצום פערים בתחומים רבים

הפער בין ערבים ליהודים בתחומים שונים, לפני ואחרי יישום תוכנית החומש הראשונה

• לתכנית החומש היו השפעות חיוביות ומשמעותיות על החברה הערבית:

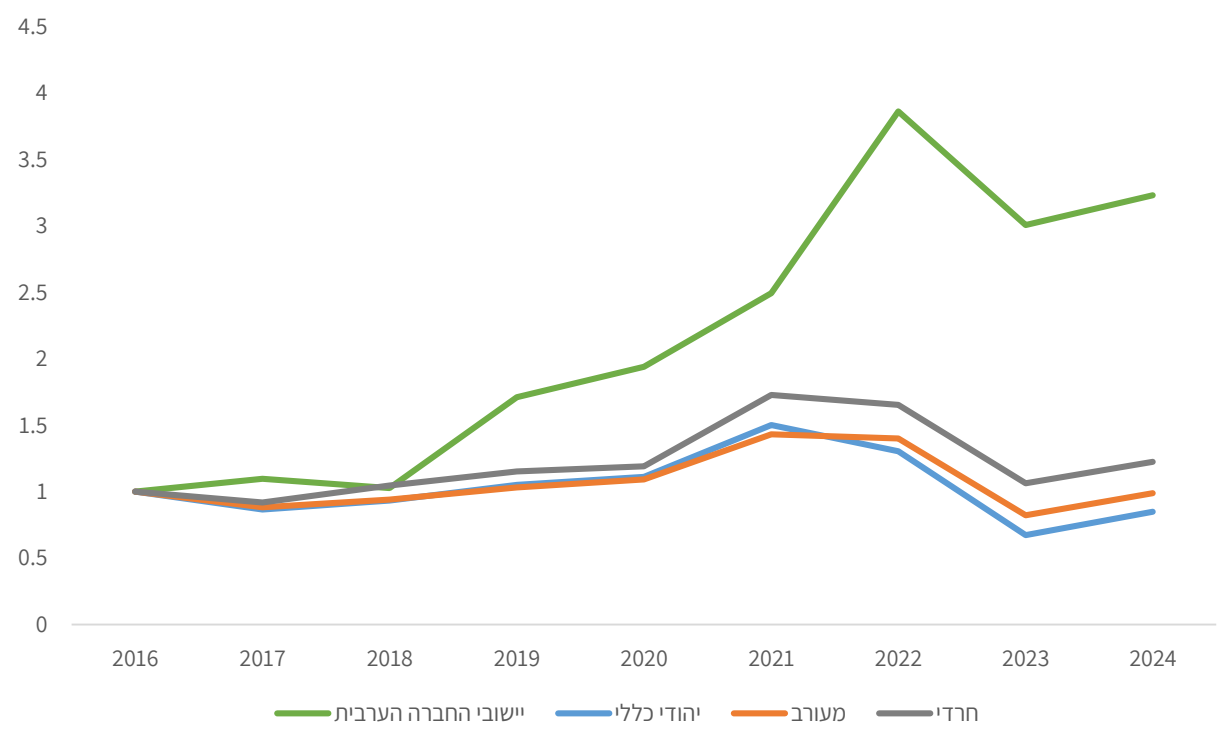
- עלייה בהשכלה
- גידול בתעסוקה
- שיפור באיכות השירותים ברשויות המקומיות.
- תכניות החומש תורמות:
  - לצמצום הפערים במשק
  - לשילוב הערבים בכלכלה
  - למיצוי פוטנציאל הצמיחה של המשק הישראלי
- משום כך בנק ישראל תומך בתכנית החומש 550 ובאי צמצומה

אשראי ובנקאות

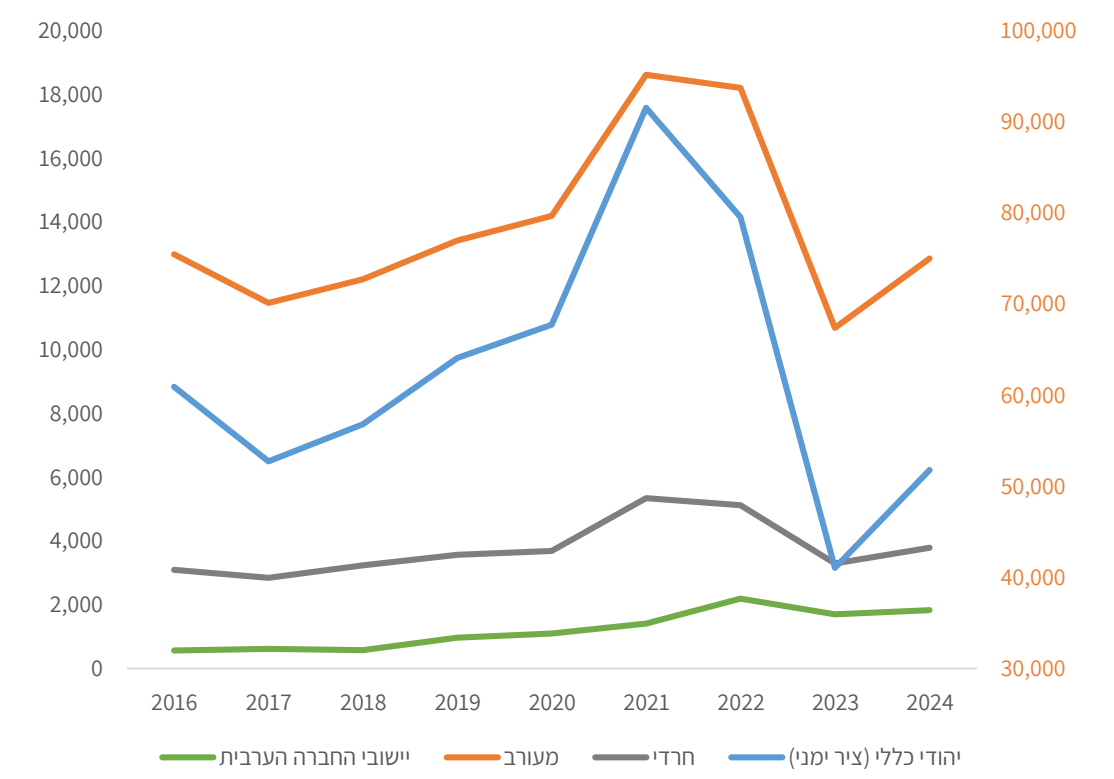

בשנים האחרונות חל גידול חד במספר המשכנתאות הניתנות ביישובים ערביים לעומת המשכנתאות הניתנות בשאר הארץ

מספר עסקאות המשכנתא לפי יישובים
מדד 2016=1

מספר עסקאות המשכנתא לפי יישובים

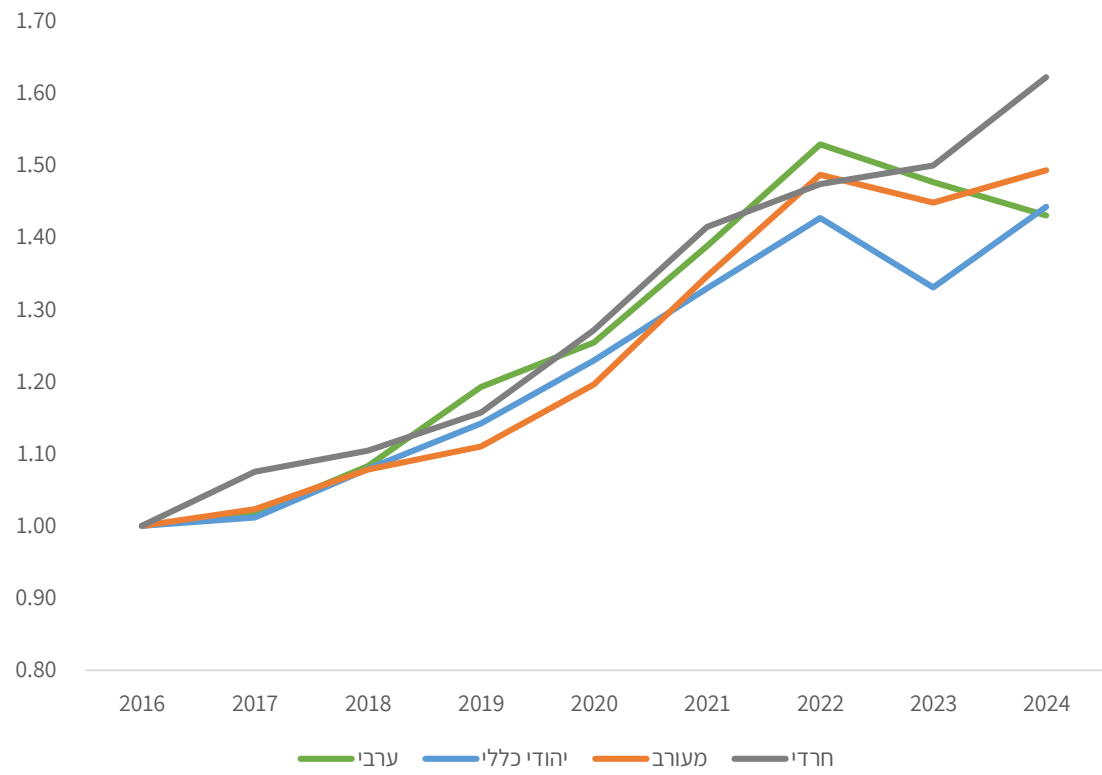
מקור: הפיקוח על הבנקים

הגידול בסכום המשכנתא הממוצעת ביישובים הערביים דומה לגידול בשאר המגזרים

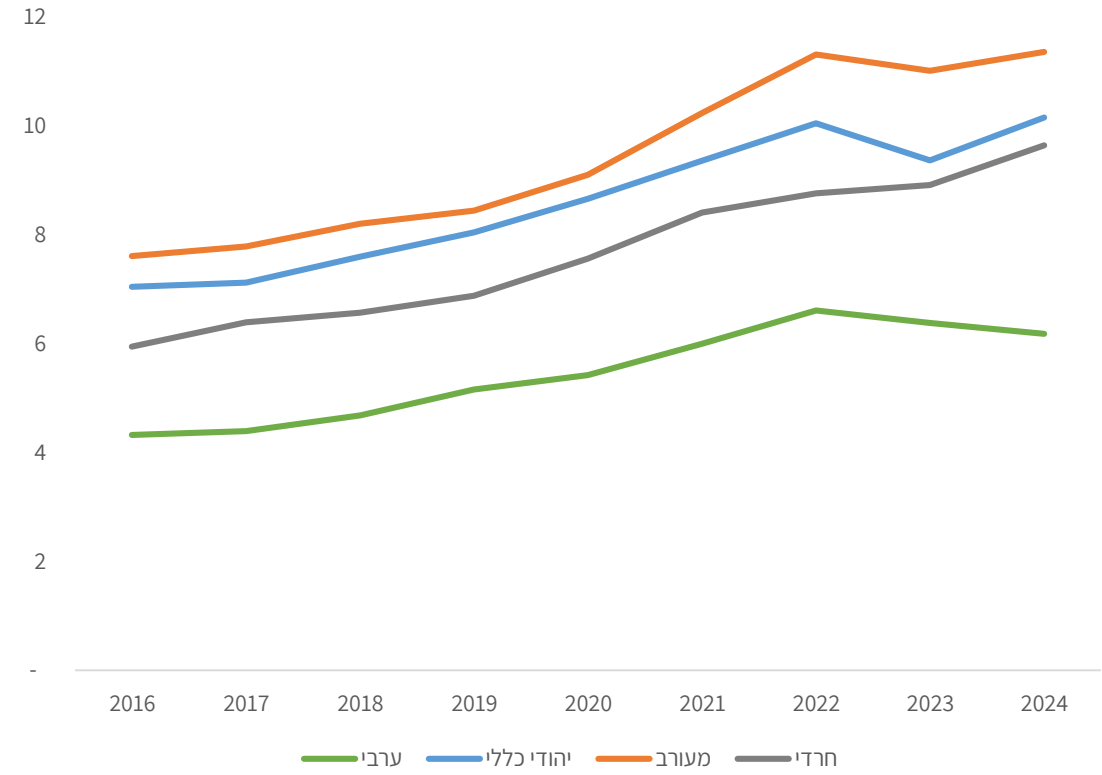
סכום הלוואת משכנתא ממוצעת לפי יישובים

מדד 2016=1

סכום הלוואת משכנתא ממוצעת לפי יישובים

מאות אלפי ש"ח

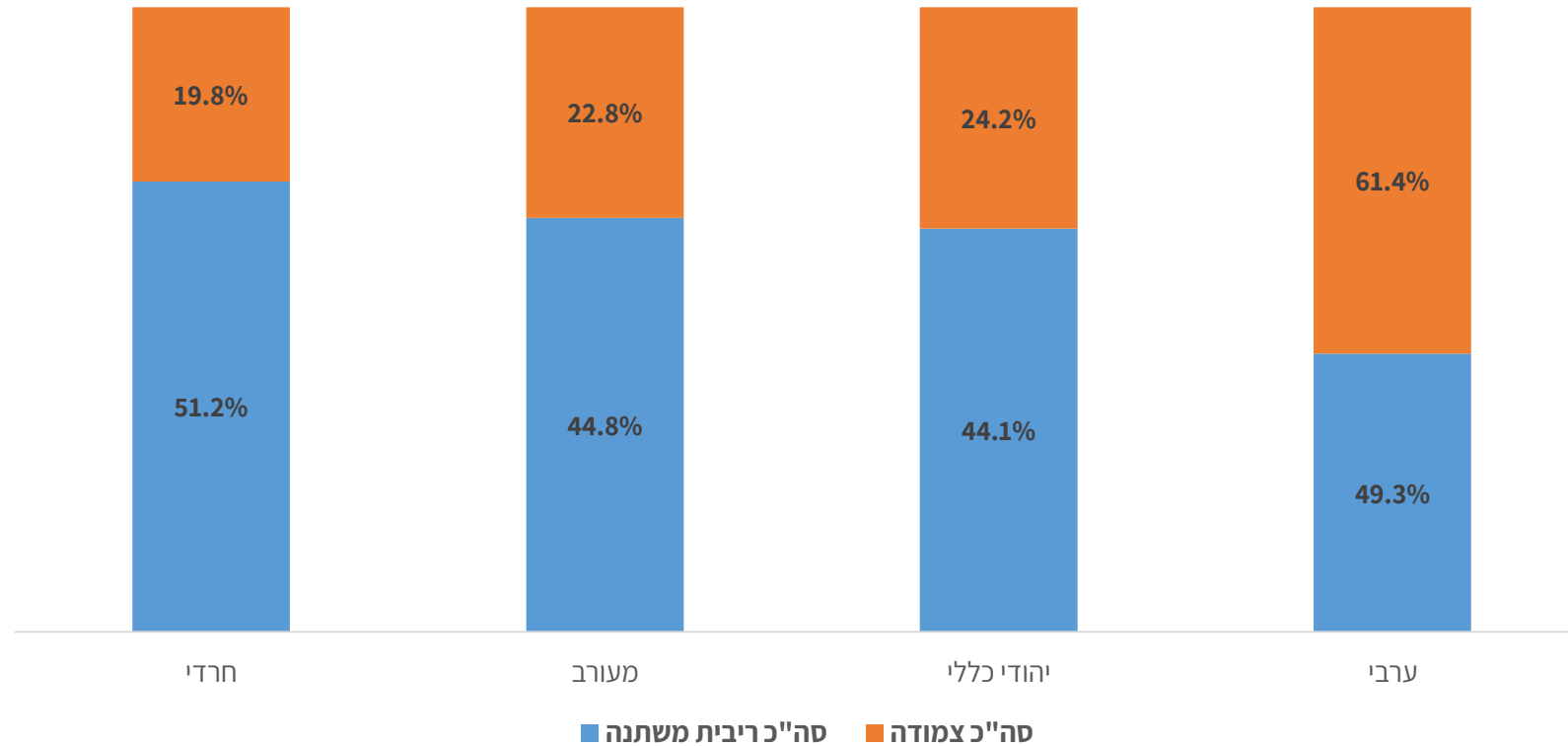

מקור: הפיקוח על הבנקים

תמהיל המשכנתא הניתנת עבור נכסים ביישובי החברה הערבית שונה מהתמהיל במגזרים האחרים עם שיעור גבוה של מסלולים בריבית צמודה (קבועה או משתנה)

שיעור האשראי לפי סוג ריבית

לפי יישובים, 2024

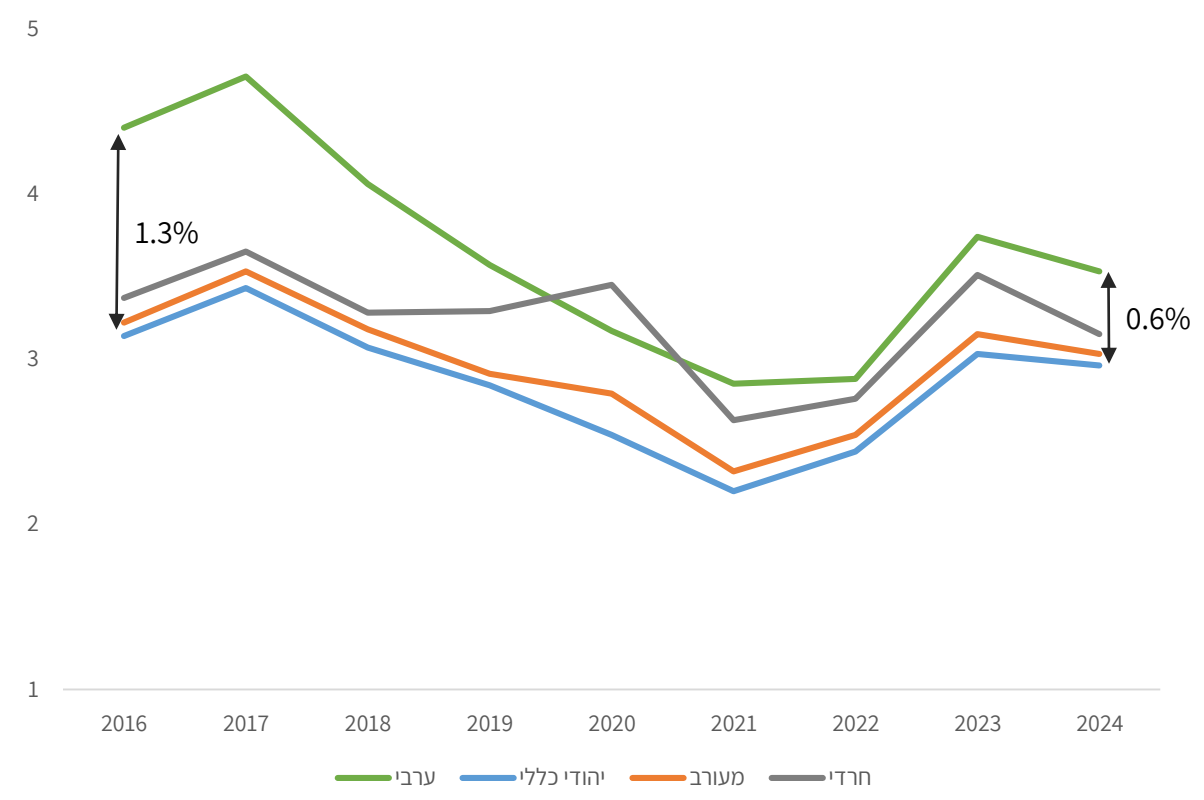

הפער בין הריביות שמשלמים לווים מהמגזר הערבי על הלוואות לדיור לעומת מגזרים אחרים הצטמצם

שיעור הריבית במסלולים הריבית הצמודה השונים לפי מגזרי אוכלוסייה אחוזים

שיעור הריבית במסלול ריבית קבועה צמודה

שיעור הריבית במסלול ריבית משתנה צמודה

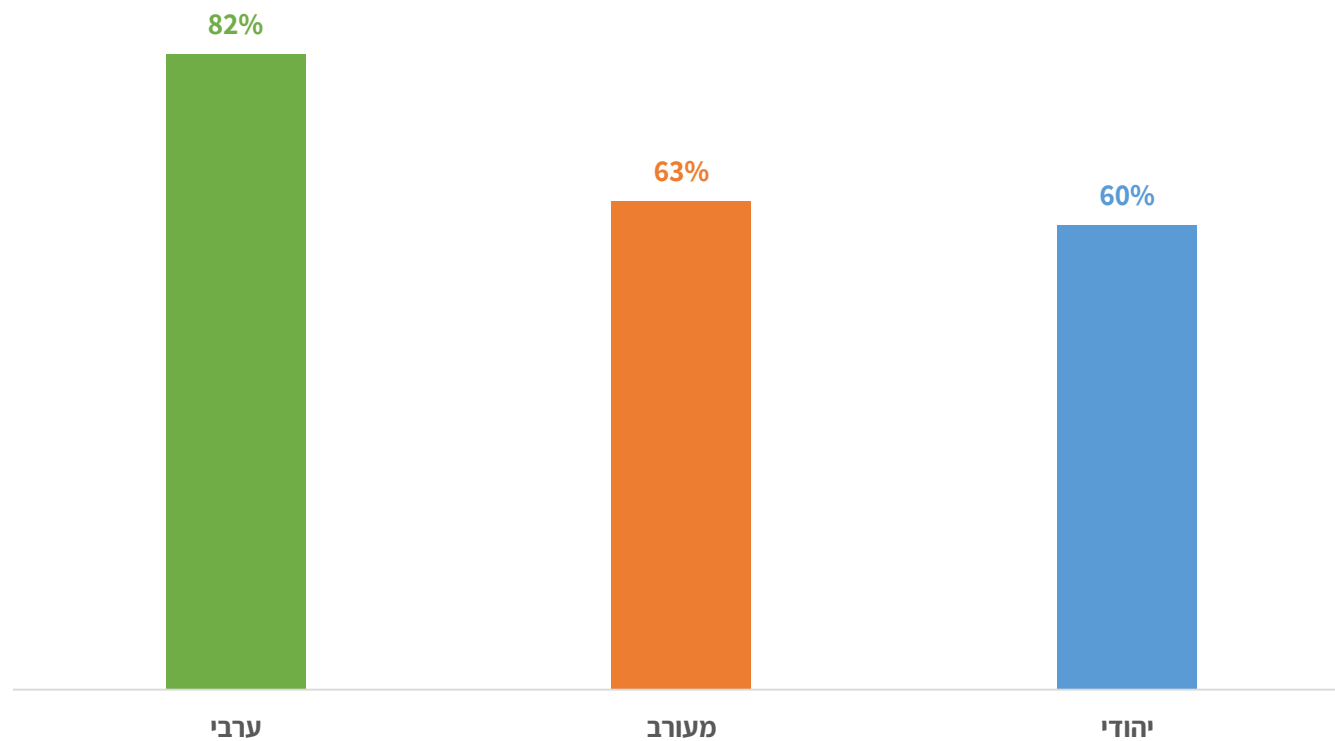

מקור: הפיקוח על הבנקים

שיעור "הלקוחות השבויים" גבוה יותר בישובים הערביים

שיעור הלקוחות שפונים לבנק אחד בלבד

לפי יישובים

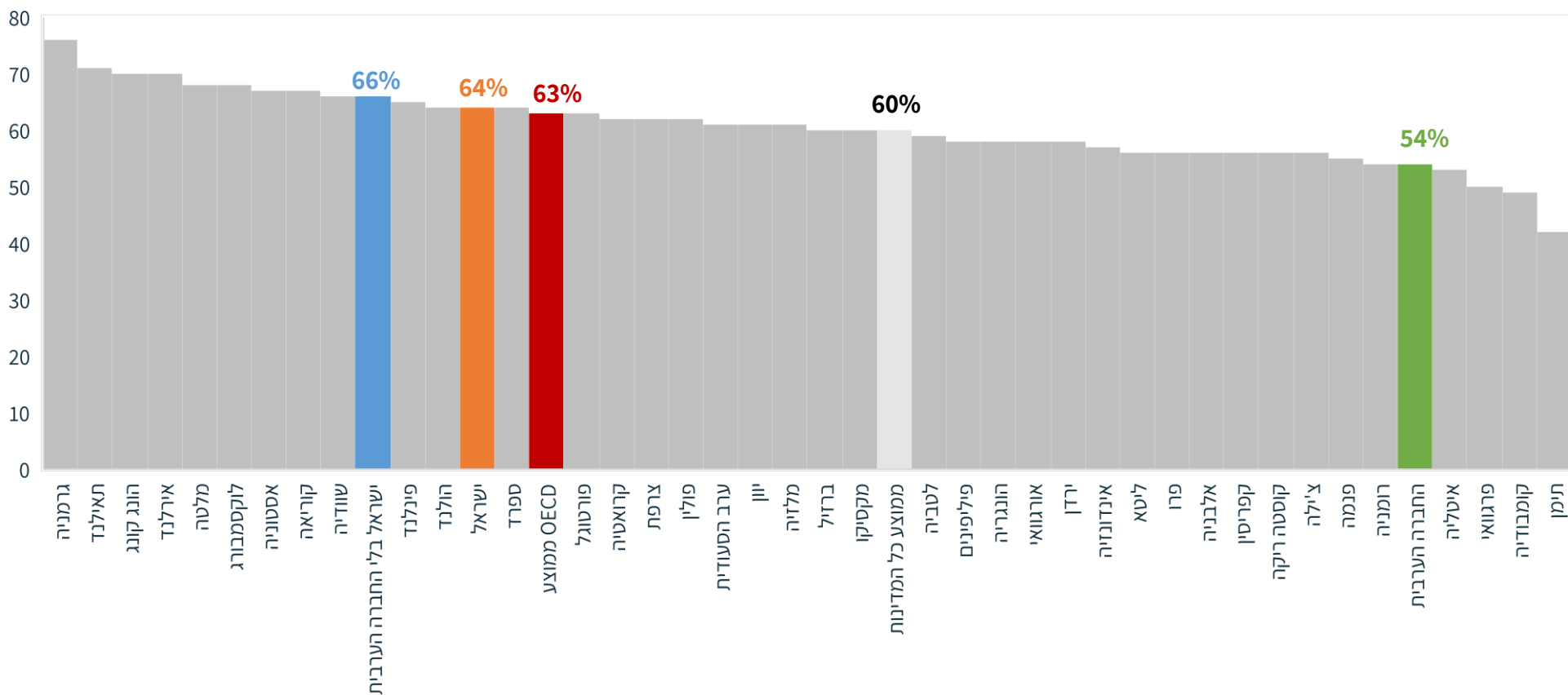

אוריינות פיננסית

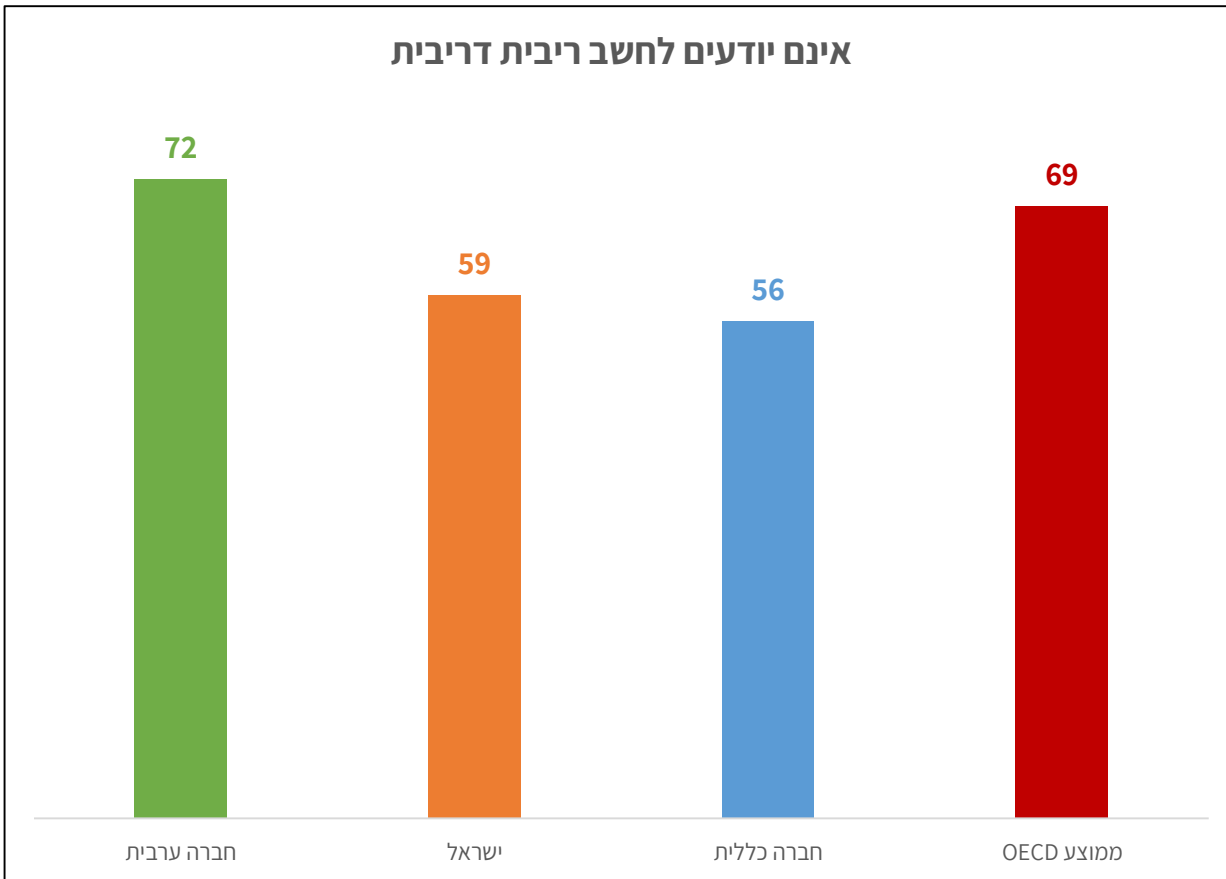

רמת האוריינות הפיננסית לפי מדינות 2023

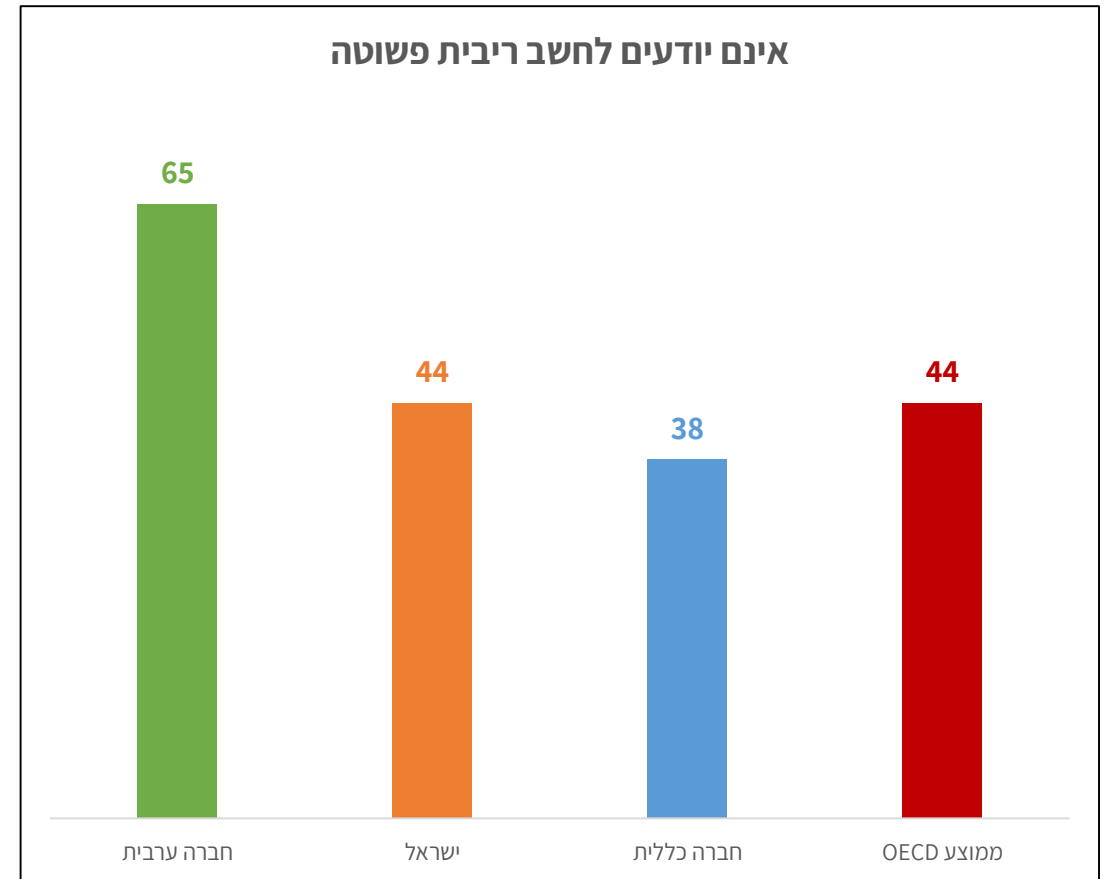

למעלה מ-65% מהחברה הערבית אינם יודעים לחשב ריבית פשוטה וריבית דריבית

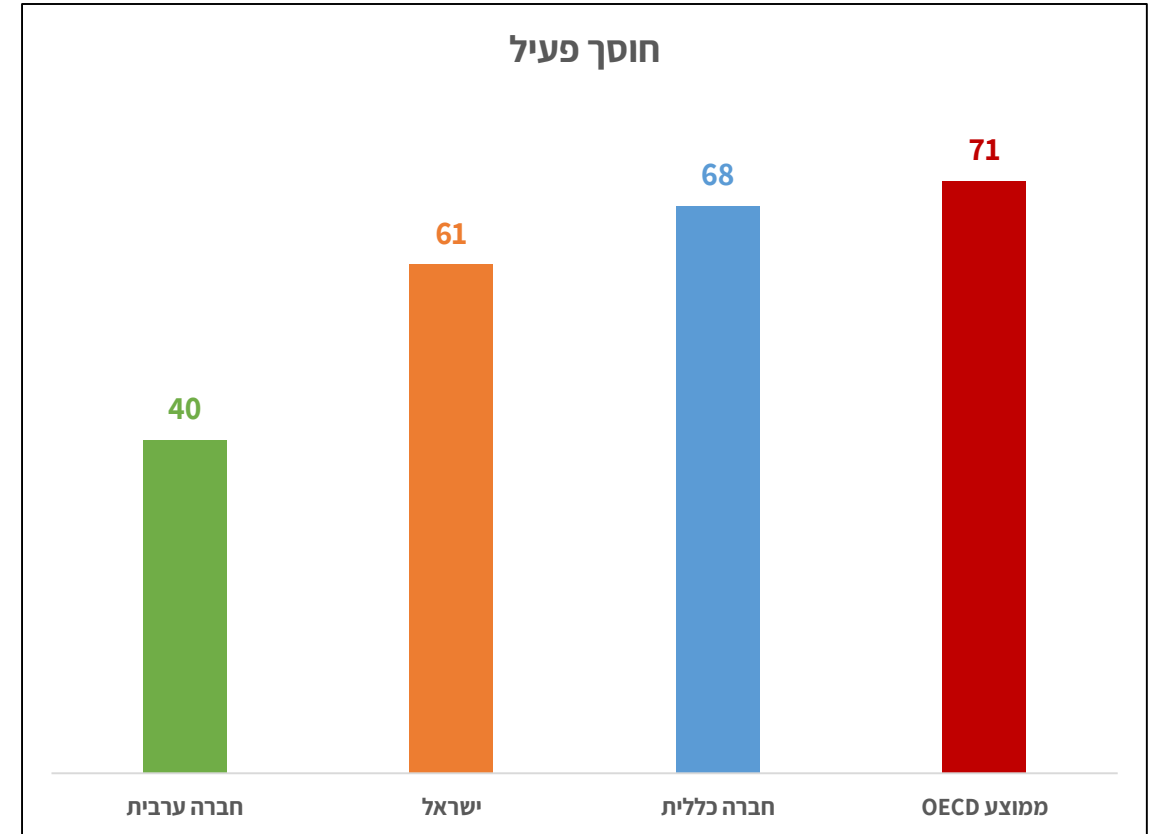
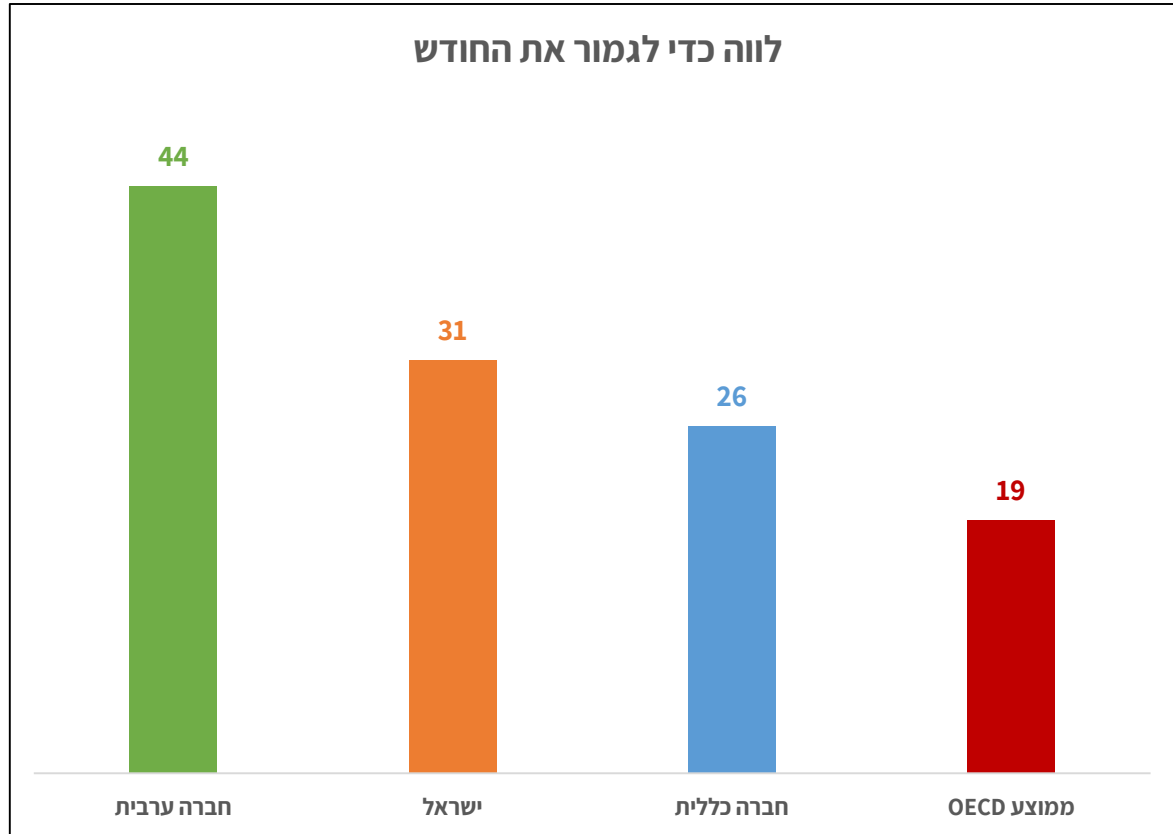
אינם יודעים לחשב ריבית דריבית

אינם יודעים לחשב ריבית פשוטה

שיעור של 60% מהחברה הערבית אינם חוסכים פעילים. למעלה מ-40% נוטלים הלוואות כאשר אינם גומרים את החודש. שיעור זה נמוך משמעותית מיתר האוכלוסייה וממדינות ה-OECD

חינוך פיננסי לחברה הערבית - ההמלצות בדוח ההכלה הפיננסית 2022

המלצות הדוח המתייחסות לחינוך פיננסי בחברה הערבית

- **הטמעת תכני חינוך פיננסי** במערכת החינוך בהתאמה לחברה הערבית
- **תכניות משולבות** במעגלי החיים בדגש על שירותים בנקאיים ואמצעי תשלום
- **פורטל** בהתאמה תרבותית ושפתית לחברה הערבית
- **גיבוש מדדים** להערכת אפקטיביות התכניות שיישמו בחברה הערבית

הרכב ועדת ההיגוי ליישום המלצות הדוח

- **מרכז הוועדה:** בנק ישראל
- **שותפים:** נשיא המדינה, רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון, רשות ני"ע, הרשות למיעוטים במשרד לשוויון חברתי
- **משרדי ממשלה רלבנטיים אחרים:** משרד רוה"מ, משרד החינוך, משרד המשפטים

היעד: שיפור האוריינות הפיננסית בחברה הערבית

**הטמעה באמצעות
תכנית מוניציפלית ע"י מודל תכנית
"עיר חכמה פיננסית"**

- פיילוט ב-5 יישובים
- תכניות במעגלי החיים בעיר: לילדים, נוער, צעירים, משפחות ועוד
- תכניות חובה ותכניות רשות

**הטמעה באמצעות
פעילות לציבור הרחב**

- פורטל חינוך פיננסי
- קמפיינים להגברת מודעות פיננסית
- מדידה כוללת

בנק ישראל מקדם חדשנות ותחרות בעולם הפיננסי

העולם הפיננסי בראייה צופה פני עתיד

- תשלומים מהירים וחוצי גבולות.
- מטבעות יציבים.
- Distributed ledger technologies & Tokenized assets
- CBDC
- כניסת בנקים חדשים לשוק.

צעדים שבוצעו על ידי בנק ישראל

- הקמת שני בנקים דיגיטליים.
- מתווה רישיון בנקאי מדורג.
- בנקאות פתוחה.
- פתיחת מערכת התשלומים לשחקנים גלובליים וחברות פינטק.
- השקת ריבית בנצ'מארק "שיר", וקידום שוק ריפו בהתבסס עליה.
- חוק האיגוח.
- העברת ימי המסחר בבורסה לשני-שישי.
- הקמת מאגר האשראי העסקי
- קו המשווה להגברת התחרות
- מעבר בקליק.
- הרפורמה במשכנתאות

- המשק הישראלי הפגין חוסן ועמידות לאורך המלחמה
- סביבת האינפלציה התמנתה ושוהה בטווח היעד
- יש לשמר אחריות תקציבית
- פערים רבים בין החברה הערבית ליהודית נובעים מפערים בחינוך
- תכניות החומש הממשלתיות תורמות לצמצום הפערים
- ההכלה והאוריינות הפיננסית נמוכים יותר בחברה הערבית
- בנק ישראל פועל להגברת התחרות והשקיפות ולהגברת ההכלה והאוריינות הפיננסים

תודה!

